

PATVIRTINTA

Rietavo savivaldybės tarybos

2023 m. spalio 19 d. sprendimu Nr. T1-92

Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas

TELŠIŲ REGIONO
ATLIEKŲ TVARKYMO CENTRAS

**Smart
Continent**

Turinys

Pagrindinės santrumpos ir sąvokos	4
Lentelių sąrašas	5
Paveikslų sąrašas	7
Ivadas	8
1. Atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė	10
1.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema	10
1.1.1. Rietavo savivaldybės tvarkymo sistemos organizavimas ir administravimas	10
1.1.2. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas	12
1.1.3. Bešeimininkių atliekų tvarkymas ir finansavimas	14
1.1.4. Visuomenės informavimas ir prevencija	15
1.2. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas ir surenkamų atliekų kiekiai	15
1.2.1. Gyventojų ir būstų skaičius	15
1.2.2. MKA surinkimo priemonės	16
1.2.3. Biologinių atliekų surinkimo priemonės	17
1.2.4. Antrinių žaliavų surinkimo priemonės	17
1.2.5. Didelių gabaritų ir pavojingų atliekų atidavimo galimybės	19
1.2.6. Bendri surinktų komunalinių atliekų kiekiai	19
1.3. Komunalinių atliekų tvarkymas ir šalinimas	21
1.3.1. Komunalinių atliekų tvarkymo pajėgumai	21
1.3.2. Sutvarkytų komunalinių ir kitų atliekų kiekiai ir sudėtis	21
1.4. Atliekų tvarkymo plano 2014-2020 įgyvendinimas	23
1.4.1. Valstybinių atliekų tvarkymo užduočių vykdymas	23
1.5. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo SSGG analizė	26
2. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija	27
2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.	27
2.2. Rietavo savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai	28
2.3. Komunalinių atliekų srautų prognozavimas	30
2.3.1. Prognozėms naudojamos prielaidos	30
2.3.2. Surenkamų ir susidarančių komunalinių atliekų prognozavimas	31
2.3.3. Antrinių žaliavų srautų prognozavimas	32
2.3.4. Biologiškai skaidžių atliekų srautų prognozavimas	32
2.3.5. Kitų atliekų srautų prognozavimas	33
2.3.6. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui	33

2.3.7.	<u>Atliekų tvarkymo ateityje vertinimas</u>	34
2.3.8.	<u>Infrastruktūros plėtra</u>	34
3.	<u>Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės</u>	36
4.	<u>Plano įgyvendinimo poveikis vietinės rinkliavos ar kitų įmokų dydžiui</u>	39
5.	<u>Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai</u>	40

Pagrindinės santrumpos ir sąvokos

2014-2020 planas	Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planas
AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
Atliekų tvarkymo įstatymas	Lietuvos Respublikos 1998 m. birželio 16 d. Nr. VIII-787 atliekų tvarkymo įstatymas
Antrinės žaliavos	Tiesiogiai perdirbti tinkamos atliekos ir perdirbti tinkamos iš atliekų gautos medžiagos (popierius ir kartonas, stiklas, plastikas, metalas, įskaitant pakuočių atliekas), remiantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu
BSA	Biologiškai skaidžios atliekos
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės
EEJ atliekos	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos
KA	Komunalinės atliekos
Konsultantas	Smart Continent LT, UAB
MA	Mechaninis apdorojimas
MBA	Mechaninis biologinis apdorojimas
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
NTO	Nekilnojamo turto objektas
OSP	Oficialiosios statistikos portalas (administruoja Valstybės duomenų agentūra)
Planas	Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano
Regiono planas	Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas
SSGG	Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė
Telšių regionas	Komunalinių atliekų tvarkymo regionas, susidarantis iš Mažeikių rajono savivaldybės, Plungės rajono savivaldybės, Rietavo savivaldybės, Telšių rajono savivaldybės
TRATC	Telšių regiono atliekų tvarkymo centras
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas
Vietinė rinkliava	Savivaldybės tarybos sprendimu nustatytas privalomasis mokestis, kurį turi mokėti visi komunalinių atliekų turėtojai, besinaudojantys savivaldybės organizuojama komunalinių atliekų tvarkymo sistema
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Rietavo savivaldybės papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai.....	12
2 lentelė. Vietinės rinkliavos dydžiai gyvenamosios paskirties NTO Rietavo savivaldybėje (nuo 2023 m. sausio 1 d.).....	13
3 lentelė. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Rietavo savivaldybėje, 2021 m., Eur su PVM.....	13
4 lentelė. Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo patirtos sąnaudos ir priskaičiuota rinkliava, 2021 m.	14
5 lentelė. Bešeimininkių atliekų surinkimas Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t	14
6 lentelė. Gyventojų skaičius Rietavo savivaldybėje, 2013; 2018-2021, vnt.....	15
7 lentelė. Būstų skaičius metų pabaigoje Rietavo savivaldybėje, 2014; 2018-2021, vnt.	16
8 lentelė. 1-2 butų namų skaičius metų pabaigoje Rietavo savivaldybėje, 2014; 2018-2021, vnt.....	16
9 lentelė. MKA konteinerių kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021 m.	16
10 lentelė. Surinktas MKA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2018-2021, vnt.....	16
11 lentelė. Surinktas žaliųjų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t	17
12 lentelė. Antrinių žaliavų konteineriai Rietavo savivaldybėje, 2022 m., vnt.	17
13 lentelė. Taromatai ir rankinio surinkimo vietos Rietavo savivaldybėje, 2022 m., vnt.	18
14 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t	18
15 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Rietavo savivaldybėje, 2021 m.	19
16 lentelė. DGASA surinktų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2018-2021 m., t.....	19
17 Lentelė. KA surinkimo būdai ir atliekų rūšys Rietavo savivaldybėje, 2021 m., t.....	19
18 Lentelė. Surinktos KA Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t	20
19 Lentelė. Vienam gyventojui tenkantis surinktos atliekos Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., kg / gyv.....	20
20 Lentelė. Susidariusios KA Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t.....	21
21 Lentelė. MKA sudėties tyrimų rezultatai Rietavo savivaldybėje, 2018-2021 m., proc.	22
22 Lentelė. Sutvarkyti KA kiekiai Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t	22
23 lentelė. Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione, 2016-2020, t	23
24 lentelė. Rietavo savivaldybės 2014-2020 plano vertinimo kriterijai	24
25 lentelė. Laukti ir pasiekti 2014-2020 plano įgyvendinimo rezultatai Rietavo savivaldybėje	25
26 Lentelė. Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos SSGG	26
27 lentelė. VATPT plano užduotys, tenkančios regioniniams atliekų tvarkymo centrums ir savivaldybėms	27
28 lentelė. Regiono plano įgyvendinimo siektinos reikšmės.....	29
29 lentelė. Prognozuojamas gyventojų skaičius Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.	30
30 lentelė. Prognozuojamas 1-2 butų namų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.....	30
31 lentelė. Prognozuojamas BVP Lietuvoje 2021-2027 m., mln. Eur.....	30

32 lentelė. Prognozuojamas susidarančių KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t	31
33 lentelė. Prognozuojamas namų ūkyje sutvarkomų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t31	
34 Lentelė. Prognozuojamas susidariusių ir surinktų KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t.	31
35 lentelė. Prognozuojamas surinktas MKA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t	32
36 lentelė. Prognozuojamas surinktas antrinių žaliavų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t	32
37 lentelė. Prognozuojamas surinktas BSA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t.....	32
38 lentelė. Prognozuojamas kitų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t	33
39 lentelė. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautu Rietavo savivaldybėje 2023-2027 m., t33	
40 lentelė. Prognozuojamas sutvarkytas KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m.	34
41 lentelė. Prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai Rietavo savivaldybėje, 2023-2027 m.	34
42 lentelė. Plano įgyvendinimo priemonės	36
43 lentelė. Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai.....	40

Paveikslų sąrašas

<u>1 paveikslas. KA tvarkymo organizavimo schema</u>	11
<u>2 paveikslas. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Rietavo savivaldybėje, 2021 m.</u>	14
<u>3 paveikslas. Surinktos komunalinės atliekos Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t.</u>	20

Ivadas

Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planą (toliau – Planas) UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ (Toliau – TRATC) užsakymu rengia Smart Continent LT, UAB (toliau – Konsultantas) pagal 2022 m. liepos 25 d. sutartį Nr. TRATC-220725-01 „Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. Plano rengimo ir Telšių regiono savivaldybių (Plungės rajono, Telšių rajono, Mažeikių rajono ir Rietavo savivaldybės) atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. Planų rengimo paslaugų teikimo“ (toliau – Sutartis). Sutartimi Konsultantas įsipareigoja teikti Rietavo savivaldybės plano rengimo paslaugas.

Plano tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų (toliau – KA) tvarkymo sistemos organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios KA tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Planas atnauja Rietavo savivaldybės tarybos 2015 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. T1-13 patvirtintą Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planą (toliau – 2014-2020 planas), numatant naujas priemones, užtikrinančias valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo plane nustatytą užduočių įgyvendinimą ir efektyvią paslaugų plėtrą Rietavo savivaldybės teritorijoje.

Rengiamas Planas ir jame numatytos priemonės yra dalis Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano (toliau – Regiono planas), patvirtinto Telšių regiono plėtros tarybos 2023 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. K/S-6. Regiono planui 2023 m. atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV), kuriame buvo įvertintos ir visos Plano priemonės.

Planas reglamentuotas pagal 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymas) reikalavimus ir 2010 m. gruodžio 16 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintus Reikalavimus regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams.

Remiantis technine užduotimi ir Reikalavimais regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams, planą sudaro:

- Esamos atliekų tvarkymo būklės apžvalga;
- Esama atliekų prevencijos būklės apžvalga ir taikomos atliekų prevencijos priemonės (kurios sumažina atliekų kiekį, susidariusių atliekų neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį produktuose ir medžiagose);
- Atliekų tvarkymo tikslai, uždaviniai ir užduotys, atitinkančios Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano (toliau – VAPTP) tikslus ir užduotis; priemonės, skatinančios atliekų prevenciją ir atliekų paruošimo naudoti pakartotinai veiklą, perdirbimą, kitokį naudojimą ir saugų atliekų šalinimą;
- KA srautų susidarymo ir tvarkymo ateityje vertinimas;
- Pagrįsta ir apibrėžta numatomos KA tvarkymo sistemos plėtra, atskirų jos komponentų plėtros ir tobulinimo priemonės, įskaitant organizacinius pertvarkymus (planuojami atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros sprendiniai, technologijos ir metodai, tarpregioninio bendradarbiavimo galimybių įvertinimas, bendradarbiavimo su ūkio subjektais dėl gamybos ir kitos ūkinės veiklos metu susidarančių atliekų tvarkymo regioninėse ar savivaldybių organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose galimybių įvertinimas, kainodaros už atliekų tvarkymą diegiant ir plėtojant atliekų tvarkymo sistemą principų taikymo įvertinimas ir parinkimas), naujų atliekų naudojimo ir šalinimo įrenginių poreikis, pajėgumai ir išdėstymas;
- Planų įgyvendinimo poveikio rinkliavų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas;
- Finansavimo, investicijų poreikio, ekonominių ir kitų priemonių naudingumo ir tinkamumo sprendžiant atliekų tvarkymo problemas ir kuriant pajėgumus joms tvarkyti įvertinimas;

- Įvertinimas, kaip Planų įgyvendinimo priemonės padės pasiekti nustatytus atliekų tvarkymo tikslus, uždavinius;
- Nustatyti Planų įgyvendinimo vertinimo kriterijai;
- Numatyta kita aktualiuose teisės aktuose nurodyta informacija.

Už plano įgyvendinimo koordinavimą yra atsakinga Rietavo savivaldybės taryba. Šį planą įgyvendina TRATC ir Rietavo savivaldybės administracija. Sprendimus dėl plano įgyvendinimo įvertinimo ir plano pakeitimų priima Rietavo savivaldybės taryba, atsižvelgdama į TRATC siūlymus bei konsultuodamasi su socialiniais, ekonominiais partneriais.

Plano rengėjai ir dalyvavusios institucijos: Konsultantas, TRATC, Rietavo savivaldybės administracija.

1. Atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė

1.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema

Vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms KA tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja KA tvarkymo paslaugos teikimą. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima KA surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems KA turėtojams (fiziniais ir juridiniams asmenims). Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą jos gali pavesti (kaip privalomą užduotį) savivaldybės ar savivaldybių įsteigta įmonei.

1.1.1. Rietavo savivaldybės tvarkymo sistemos organizavimas ir administravimas

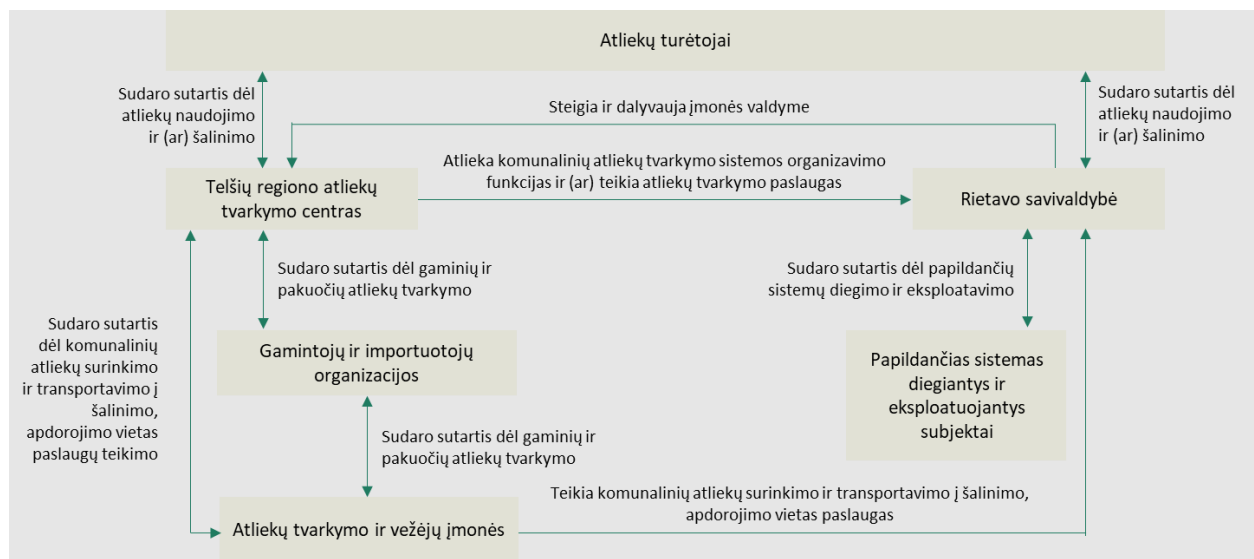
Rietavo savivaldybės tarybos 2015 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. T1-13 buvo 2014-2020 planas, kuriame numatyta Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo strategija nustatant veiksmus ir tikslus, organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

2014-2020 m. planas buvo rengiamas atsižvelgiant į tuo metu galiojančius ES reglamentuotus uždavinius, Valstybiniame atliekų tvarkymo plane bei 2015 vasario 20 d. Telšių regiono plėtros tarybos sprendimu patvirtintu Telšių regiono atliekų tvarkymo plane iškeltus uždavinius ir tikslus.

KA tvarkymo paslaugų teikimas Rietavo savivaldybėje detalai reglamentuojamas Rietavo savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. T1-101 dėl „Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės“ (toliau – atliekų tvarkymo taisyklės). Atliekų tvarkymo taisyklės nustato atliekų tvarkymo reikalavimus šioms Savivaldybės teritorijoje susidarančioms KA:

- Biologiškai skaidžioms atliekoms (žaliosios, maisto ir virtuvės atliekos) (toliau – BSA);
- Pakuotėms, pakuočių atliekoms ir antrinėms žaliavoms;
- Buityje susidarančioms tekstilės atliekoms;
- Buityje susidarančioms pavojingosioms atliekoms;
- Elektros ir elektroninės įrangos atliekoms (toliau – EEĮ atliekos);
- Didelių gabaritų atliekoms;
- Naudotoms padangoms;
- Buityje susidarančioms statybos ir griovimo atliekoms;
- Mišrioms (likusioms po pirminio rūšiavimo) komunalinėms atliekoms (toliau – MKA);
- Gatvių, šaligatvių ir teritorijų valymo sąšlavoms.

Atliekų turėtojai teisės aktų nustatyta tvarka privalo atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali tvarkyti atliekas patys. Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pateikta 1 paveiksle.

1 paveikslas. KA tvarkymo organizavimo schema

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Remiantis Atliekų tvarkymo, TRATC atlieka regioninio atliekų tvarkymo centro funkcijas Telšių atliekų tvarkymo regione (toliau – Telšių regionas), kurį kartu su Rietavo savivaldybe taip pat sudaro Plungės rajono savivaldybė, Telšių rajono savivaldybė ir Mažeikių rajono savivaldybė. Bendrovės akcijos padalintos Partneriams (savivaldybėms) pagal gyventojų skaičių administruojamose teritorijose:

- Mažeikių rajono savivaldybė – 37 proc. akcijų;
- Telšių rajono savivaldybė – 32 proc. akcijų;
- Plungės rajono savivaldybė – 25 proc. akcijų;
- Rietavo savivaldybė – 6 proc. akcijų.

TRATC apibrėžtos veiklos kryptys – vieningos regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kūrimas ir administravimas, nepavojingų atliekų sąvartyno eksploatavimas, didelių gabaritų atliekų aikštelių (toliau – DGASA) ir žaliųjų atliekų aikštelių (toliau – ŽAKA) eksploatavimas, eksploatuojamo sąvartyno, uždarytų sąvartynų monitoringų vykdymas, susidarantių nuotekų tvarkymas, KA surinkimo iš juridinių ir fizinių asmenų organizavimas, vietinės rinkliavos už KA surinkimą ir tvarkymą administravimas, namų ūkiuose susidarantių BSA surinkimo organizavimas ir kompostavimas, pagalba akcininkams sprendžiant atliekų tvarkymo klausimus, visuomenės ekologinis švietimas ir informavimas.

Savivaldybė yra pavedusi TRATC organizuoti ir administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, būtiną savivaldybės teritorijoje susidarantioms KA tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą. TRATC eksploatuoja KA tvarkymo infrastruktūrą (sąvartynus, atliekų tvarkymo įrenginius, kt.) ir parenka šios infrastruktūros operatorius, teikiant atliekų tvarkymo paslaugas Rietavo savivaldybei ir savivaldybės atliekų turėtojams. Rietavo savivaldybės administracija organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administravimą.

Remiantis Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA) 2021 m. apibendrinta informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas Lietuvos savivaldybėse, Rietavo savivaldybėje atliekas tvarko UAB „Ecoservice projektai“, UAB „Atliekų tvarkymo centras“, UAB „Toksika“, UAB „Valda“, VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“. Įmonės surenka pagrindinius atliekų tipus: MKA, BSA, popieriaus, stiklo, plastiko atliekas, didžiąsias atliekas, statybos ir griovimo atliekas, EEJ atliekas, padangų atliekas ir kitas atliekas.

TRATC su gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurioms išduotos pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos, sudaro pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutartis. Pakuočių atliekų tvarkymo

užduotims įvykdyti sudarydami sutartis su savivaldybėmis gamintojai ir importuotojai ar licencijuotos organizacijos gali diegti papildančias atliekų surinkimo sistemas, prioritetą teikdami savivaldybių organizuojamoms komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms.

Remiantis savivaldybių nustatytomis atliekų tvarkymo taisyklėmis, savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planu, Aplinkos ministerijos patvirtintais minimaliais komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimais ir savivaldybių / TRATC sudarytomis bendradarbiavimo sutarčių sąlygomis, apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių tvarkymo sistemą organizuoja gamintojai ir importuotojai arba jų licencijuotos organizacijos. Apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių tvarkymą finansuoja organizacijos pagal joms tenkančią rinkos dalį, tvarkymo sąnaudas neįtraukiant į gyventojų mokamą įmoką už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Pagal Lietuvos Respublikos aplinko ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-123 patvirtintas „Pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugos teikimo būtinieji reikalavimai ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarties būtiniosios sąlygos“ nuo 2024 m. gamintojai ir importuotojai apmokės 90 proc. atliekų surinkimo iš rūšiavimo kontenerių bei infrastruktūros priežiūros išlaidų, likę 10 proc. bus dengiami iš komunalinių atliekų turėtojų įmokų. Papildančių atliekų sistemų įdiegimą derina savivaldybės. 1 lentelėje pateikti Rietavo savivaldybės papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai.

1 lentelė. Rietavo savivaldybės papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai

Papildančią sistemą įdiegęs juridinis asmuo	Papildančią sistemą eksploatuojantis juridinis asmuo	Pavadinimas atliekų, kurioms rinkti yra įdiegta papildanti sistema
Elektronikos platintojų asociacija „EEPA“	UAB „EMP recycling“	Elektros ir elektroninės įrangos
	UAB „KaravanasLT“	
	UAB „Žalvaris“	
	UAB „Kaunakiemis“	

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA duomenimis

1.1.2. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Remiantis Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsniu ir savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis, komunalinių atliekų sistema Rietavo savivaldybėje remiasi principu „teršėjas moka“. Atliekų tvarkymo sąnaudas, įskaitant sąnaudas patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas. Siekiant įgyvendinti šį principą, Rietavo savivaldybėje įvesta vietinė rinkliava už KA surinkimą ir jų tvarkymą, kurios dydžius ir lengvatas nustato savivaldybės taryba.

TRATC, pagal sutartį su Rietavo savivaldybe, yra patikėta administruoti vietinę rinkliavą ir vykdyti jos išieškojimo funkcijas. Dvinarė rinkliavos sistema administruojama vadovaujantis Rietavo savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T1-48 dėl „Rietavo savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos ir Rietavo savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų“. Visos vietinės rinkliavos lėšos surenkamos specialiose debetinėse sąskaitose ir pervedamos į savivaldybių biudžetą.

Pastoviosios ir kintamosios vietinės rinkliavos dalių dydžiai nustatomi pagal skirtingas nekilnojamojo turto objektų (toliau – NTO) rūšis. Pastovioji rinkliavos dalis skaičiuojama visiems NTO, išskyrus statinius, kuriuose yra įvykusi ir (ar) nepašalinta statinio avarija arba statinių naudojimą sustabdė statinio naudojimo priežiūrą atliekantis viešojo administravimo subjektas vadovaudamasis Statybos įstatymo nuostatomis (atleidimui būtina pateikti prašymą, kad tokių pastatų savininkai būtų atleisti nuo pastoviosios dalies). Kintamąją rinkliavos dalį moka NTO savininkai arba įgalioti asmenys kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo ir tvarkymo paslauga, kuri suprantama kaip faktinis MKA paėmimas iš NTO savininko.

Rietavo savivaldybėje visų tipų NTO taikomi vienodi kintamieji: pastovioji dalis skaičiuojama pagal nekilnojamojo turto paskirtį ir objektų skaičių, kintamoji dalis - pagal nekilnojamojo turto paskirtį / objektų skaičių (kai neįmanoma priskirti konteinerių) arba konteinerių skaičių, turį ir ištuštinimo dažnį.

Rinkliavos dydžiai taikomi gyvenamosios paskirties NTO (individualiems namams, butams daugiabučiuose namuose) Rietavo savivaldybėje pateikiami 2 lentelėje. 2022 gruodžio 23 d. tarybos sprendimu Nr. T1-169 buvo pakeisti įkainiai (įsigaliojo nuo 2023 m. sausio 1 d.). Tiek daugiabučių, tiek individualių namų gyventojai Rietavo savivaldybėje pastoviąją rinkliavos dalį moka vienodai.

2 lentelė. Vietinės rinkliavos dydžiai gyvenamosios paskirties NTO Rietavo savivaldybėje (nuo 2023 m. sausio 1 d.)

NTO kategorija	Metinė pastovioji rinkliavos dalis Eur / NTO	Kintamoji rinkliavos dalis, Eur	
		NTO / metams	Už konteinerio ištuštinimą
Gyvenamosios paskirties butai daugiabučiuose namuose	36,00	26,00	2 Eur už 0,12 m ³
			3 Eur už 0,24 m ³
Gyvenamosios paskirties individualūs namai			16 Eur už 1,1 m ³

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Rietavo savivaldybė yra nusimačiusi lengvatą gyventojams, kurių pajamų lygis per mėnesį nesiekia 435 Eur. Taikoma lengvata – 20 proc. sumokėtos metinės rinkliavos dydžio pinigine kompensacija, kuri išmokama rinkliavos mokėtojui, jau sumokėjusiam metinį rinkliavos mokestį. Lengvatos gali būti taikomos Rietavo savivaldybėje gyvenamąją vietą deklaravusiems vieniems gyvenantiems daugiabučių namų butų savininkams, vienbučių gyvenamųjų namų savininkams, socialinio būsto nuomininkams, kai nėra bendraturčių ir kitų būste gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų, ir kuriems rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą renka TRATC. Suteikiamos Vietinės rinkliavos lengvatos kompensuojamos iš Savivaldybės biudžeto.

Rinkliava yra mokama į savivaldybės biudžetą, o savivaldybė su TRATC atsiskaito pagal faktiškai suteiktas paslaugas. Vietinės rinkliavos dydžiai apskaičiuojami ir perskaiciuojami atsižvelgiant į Savivaldybės tarybos patvirtintą Rietavo savivaldybės vietinės rinkliavos už KA surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodiką. Ši metodika nustato kaip turi būti paskirstomos (išlyginamos vadovaujantis solidarumo principu) būtinųjų su komunalinių atliekų tvarkymu susijusių sąnaudų pastovios ir kintamos dalys Rietavo savivaldybėje.

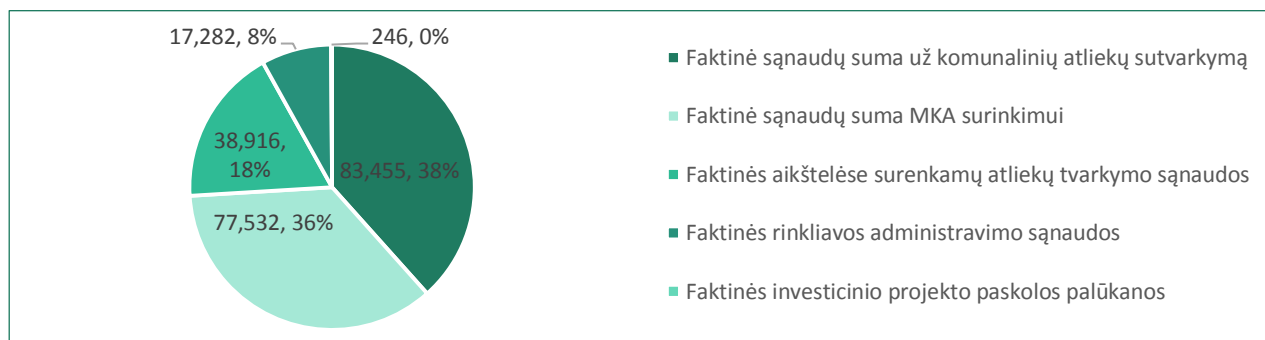
3 lentelėje pateikiamos detalizuotos Rietavo savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos ir jų pasiskirstymas pagal savivaldybes.

3 lentelė. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Rietavo savivaldybėje, 2021 m., Eur su PVM

KA sutvarkymo sąnaudos	MKA surinkimo sąnaudos	Aikštelėse surenkamų atliekų tvarkymo sąnaudos	Rinkliavos administravimo sąnaudos	Investiciniams projektui paskolos palūkanos	Visos sąnaudos
83 455	77 532	38 916	17 282	246	217 431

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC duomenimis

2021 m. Rietavo savivaldybėje patirtos sąnaudos už KA tvarkymą siekė 217 431 Eur su PVM. Didžioji dalis šių sąnaudų tenka atliekų sutvarkymui (38 proc.) ir surinkimui (36 proc.). Aikštelėse surenkamų atliekų, tokių kaip stambių gabaritų, žaliųjų ar pavojingų atliekų tvarkymas sudarė 18 proc. visų sąnaudų.

2 paveikslas. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Rietavo savivaldybėje, 2021 m.

Šaltinis: Parengta Konsultanto

4 lentelė. Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo patirtos sąnaudos ir priskaičiuota rinkliava, 2021 m.

Metai	Patirtos sąnaudos, Eur	Priskaičiuota rinkliava, Eur	Skirtumas, Eur	Skirtumas, proc.
2021	217 431	200 913	- 16 518	- 8 proc.

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC duomenimis

Remiantis TRATC pateiktais duomenimis, matoma, jog 2021 m. rinkliava nepadengė Rietavo savivaldybės KA tvarkymo sąnaudų, kurios viršijo priskaičiuotą rinkliavą 16 518 Eur. Nuo 2023 m. įsigaliojusi didesnei kintamosios rinkliavos daliai, skirtumas tarp patiriamų sąnaudų ir rinkliavos potencialiai turėtų sumažėti ar tapti teigiamu.

Remiantis atliekų tvarkymo įstatymu ir savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtojimas taip pat gali būti finansuojamas iš:

- Savivaldybės biudžeto;
- Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos lėšų;
- Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžeto;
- Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų;
- Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų;
- Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų;
- Užsienio šalių, tarptautinių organizacijų ir finansų institucijų bei LR asmenų tiksliniai įnašų.

1.1.3. Bešeimininkių atliekų tvarkymas ir finansavimas

Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse yra apibrėžta, kad savivaldybės teritorijoje susidariusių bešeimininkių atliekų tvarkymą organizuoja pati savivaldybės administracija, o tvarkymas finansuojamas savivaldybės lėšomis. Remiantis AAA teikiama informacija, Rietavo savivaldybė taip pat naudojosi Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialioji programos lėšomis tvarkyti bešeimininkes atliekas. Pagrindinės analizuojamu periodu tvarkomos bešeimininkes atliekos – naudotos padangos ir statybinės medžiagos, turinčios asbesto. Bešeimininkes atliekos tvarkomos pagal poreikį, surinkti kiekiai ir skiriamas finansavimas nurodyta 5 lentelėje.

5 lentelė. Bešeimininkių atliekų surinkimas Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t

	2019	2020	2021
Surinktas bešeimininkių atliekų kiekis, t	7	10	-
Skirtas finansavimas bešeimininkių atliekų tvarkymui, Eur	786	2 000	1 000
Vienai tonai surinkti tenkantis finansavimas	79	20	-

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA duomenimis

1.1.4. Visuomenės informavimas ir prevencija

TRATC ir Rietavo savivaldybė 2018-2021 m. organizavo įvairią švietėjišką veiklą, skatinant įvairias amžiaus grupes rūšiuoti ir tinkamai tvarkyti atliekas, informuojant apie atliekų tvarkymo sistemą ir pakartotinio panaudojimo galimybes. Sukurtos edukacinės programos, egzaminai, konkursai mokyklinio amžiaus vaikams (konkursai „Atliekų surinkimas ir perdirbimas“, „Kurkime mūsų miestą švaresnį“, egzaminas „Atliekų kultūra“, žemės dienos renginiai ir tiesioginės pakaitos mokyklose, konferencijos, paskaitų/pamokų ciklai, kt.). Ypatingas dėmesys skirtas rūšiavimo švietimui.

Savivaldybė kiekvienais metais organizuoja švaros akciją „Darom“, kurios metu savanoriai ir įvairios visuomeninės organizacijos renka bešeimininkes atliekas.

Vietoje atliekų išmetimo į aplinką ar kaupimo privačioje erdvėje, buvo siūlomos lengvatų ir apribojimų netaikymas atliekų pristatymui. Nemokamai priimti senas padangas privalo visi padangų platintojai, tarp jų ir prekybos centrai, kuriuose jos perkamos. Šiuo atveju atiduodamos padangos turi būti skirtos tam pačiam transporto priemonės tipui, o atiduodamų padangų skaičius atitikti perkamų padangų skaičių. Be papildomo mokesčio senos padangos priimamos ir jas keičiant autoservisuose.

Nuo 2017 m. buvo taikomas sumažintas vietinės rinkliavos mokestis už komunalinių atliekų tvarkymą, pristačius pilnos komplektacijos elektronikos atliekas į aikšteles.

TRATC bendravo per socialinius tinklus, skelbdami aktualią informaciją apie atliekų surinkimą, infrastruktūros ir naujų atliekų tvarkyme plėtrą. TRATC ir savivaldybės puslapyje taip pat aktyviai skelbiama visa aktuali informacija dėl atliekų surinkimo tvarkaraščių, kontenerių lokacijos, patarimai kaip tvarkyti atliekas ir t.t..

Siekiant sumažinti vartotojiškumą ir skatinti pakartotinį buitinių daiktų panaudojimą, nuo 2022 m. TRATC siūlo naują paslaugą Telšių regiono gyventojams - „DAIKTŲ PLATFORMA“. Ši platforma leidžia regione gyventojams neatlygintinai atiduoti įvairius daiktus: baldus, techniką, buitines apyvokos daiktus, rūbus ir kitus. Suvedus informaciją apie atiduodamą daiktą, yra apkeičiami duomenys tarp atiduodančio ir priėmėjo.

1.2. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas ir surenkamų atliekų kiekiai

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie KA tvarkymo paslaugos prieinamumą pagal: aprūpinimą MKA surinkimo priemonėmis, aprūpinimą biologinių atliekų surinkimo ir sutvarkymo vietoje priemonėmis, aprūpinimą popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo, įskaitant pakuočių atliekas, tekstilės atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis, galimybes atiduoti buityje susidarančias įvairias atliekas. Taip pat atitinkamomis priemonėmis surinktų KA kiekiai.

1.2.1. Gyventojų ir būstų skaičius

Gyventojų ir būstų skaičiaus pokytis matomas žemiau pateikiamose lentelėse. Remiantis 2021 m. duomenimis, Rietavo savivaldybėje gyventojų skaičius siekė 7 381 - beveik 5 proc. mažiau nei 2018 m. Šie duomenys yra parengti atsižvelgiant į valstybės duomenų agentūros duomenis ir skaičiuojant gyventojų pokytį atgal pagal 2021 m. surašymą.

6 lentelė. Gyventojų skaičius Rietavo savivaldybėje, 2013; 2018-2021, vnt.

2013	2018	2019	2020	2021 (surašymas)
8 458	7 745	7 616	7 463	7 381

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP

Nors gyventojų ir mažėjo, būstų skaičius regione didėjo. 2021 m., remiantis valstybės duomenų agentūros duomenimis, Rietavo savivaldybėje iš viso buvo 3 429 būstų – 54 vnt. daugiau nei 2018 m. Augimas buvo tiek miesto vietovėse (būstų skaičius padidėjo 32 vnt.), tiek kaimo (22 vnt.). Rietavo savivaldybėje dominuoja būstai kaimiškose vietovėse (būstai kaimiškose vietovėse sudaro 56 proc.). Rietavo savivaldybėje atitinkamai 1-2 butų namai 2021 m. sudarė 64 proc. visų būstų savivaldybėje.

7 lentelė. Būstų skaičius metų pabaigoje Rietavo savivaldybėje, 2014; 2018-2021, vnt.

Vietovė	2014	2018	2019	2020	2021
Miestas	1 402	1 465	1 491	1 496	1 497
Kaimas	1 868	1 910	1 922	1 925	1 932
Iš viso	3 270	3 375	3 413	3 421	3 429

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP

8 lentelė. 1-2 butų namų skaičius metų pabaigoje Rietavo savivaldybėje, 2014; 2018-2021, vnt.

Vietovė	2014	2018	2019	2020	2021
Miestas	603	643	656	661	662
Kaimas	1 472	1 509	1 521	1 524	1 531
Iš viso	2 075	2 152	2 177	2 185	2 193

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP

1.2.2. MKA surinkimo priemonės

2022 m. Rietavo savivaldybėje įrengtų MKA surinkimo aikštelių ir išdalintų individualių konteinerių kiekiai pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. MKA konteinerių kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021 m.

Savininkų tipas	Konteinerių tipai							Iš viso
	120 l	120 l (maišai)	240 l	770 l	1 100 l	3 000 l	5 000 l	
Butai, individualus namai	2 466	61	44	-	6	7	5	2 589
Juridiniai asmenys	58	-	43	-	85	-	-	186

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

2021 m. Rietavo savivaldybėje surinkta beveik 1 326 tonų MKA. Tai yra 141 tonų (10 proc.) mažiau nei 2018 m. Detalūs MKA duomenys pateikti 10 lentelėje.

10 lentelė. Surinktas MKA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2018-2021, vnt.

2018	2019	2020	2021
1 467	1 382	1 368	1 326

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

MKA mažėjimą regione lėmė tiek infrastruktūros plėtra, tiek naujų galimybių atsiradimas rūšiuoti tam tikras atliekas. Remiantis TRATC, gyventojai aktyviau naudojosi galimybėmis pristatyti specifines atliekas į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles (toliau – DGASA) ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles (toliau – ŽAKA), vietoje išmetimo į MKA aikšteles. Techniniai sprendimai, tokie kaip mažesnės išmetimo angos ir dangčių konstrukcijos, leido apsaugoti nuo išorės poveikio (kritulių) svoriui. Savivaldybėje gyventojai taip pat palaikė panašų antrinių žaliavų rūšiavimo lygį, vietoje metimo į bendrą MKA srautą.

Prie pokyčio prisidėjo ir demografiniai pokyčiai regione – mažėjant gyventojų, mažėja atliekų sudarytojų.

1.2.3. Biologinių atliekų surinkimo priemonės

Rietavo savivaldybėje eksploatuojama viena ŽAKA, esanti Kalakutiškės k., kurioje vykdomas žaliųjų atliekų surinkimas ir perdirbimas, o pajėgumai siekia 288 tonų per metus.

Remiantis TRATC metinėmis ataskaitomis, 2019-2021 m. žaliųjų atliekų surinkimas Rietavo savivaldybėje sumažėjo nuo 229 tonų iki 32 tonų. TRATC vertinimu, 2019 m. Rietavo žaliųjų atliekų kiekis buvo išskirtinai aukštas dėl gyventojų noro išmesti / išvežti susikaupusias atliekas. Tuo pačiu, nuo 2019 m. kaimyninėse savivaldybėse (Telšių ir Plungės rajonų) buvo pradėtos rinkti žaliosios atliekos iš gyventojų, tam tikras kiekis buvo surenkamas ir iš Rietavo savivaldybės. Žaliųjų atliekų kiekiai Rietavo savivaldybėje matomi 11 lentelėje.

Šiuo metu ŽAKA pajėgumai Rietavo savivaldybėje yra per maži, taip pat aikštelėje nėra reikalingų techninių įrenginių užtikrinti pilnam atliekų sutvarkymui, pvz. medžio smulkinimo aparato. Nesant galimybių ŽAKA daugiau laikyti ir saugoti žaliųjų atliekų, šios yra vežamos į Jėrubaičių k. sąvartyną Plungės rajono savivaldybėje.

11 lentelė. Surinktas žaliųjų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t

2019	2020	2021
229	38	32

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Šiuo metu Telšių regione, įskaitant ir Rietavo savivaldybę, nėra įdiegtas atskiras maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamasis surinkimas. Didžioji dalis maisto / virtuvės atliekų yra surenkamos kartu su kitomis MKA ir yra tvarkomos MBA įrenginiuose.

Siekiant įgyvendinti Atliekų direktyvos reikalavimus „valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d. <...> biologinės atliekos būtų arba atskiriamos ir perdirbamos jų susidarymo vietoje, arba surenkamos atskirai ir nemaišomos su kitų tipų atliekomis“, regionas imasi priemonių, kurios pagerintų komunalinių atliekų tvarkymą. Viena iš tokių priemonių yra nuo 2020 m. įgyvendinamas ESIF projektas „Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Telšių regione“, kuriuo siekiama pagerinti maisto ar virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumus.

Atskiras maisto atliekų surinkimas regione planuojamas nuo 2024 m. Potencialiai, atskiras surinkimas turėtų sumažinti maisto atliekų dalį MKA sudėtyje ir efektyviau išnaudoti pačias atliekas.

1.2.4. Antrinių žaliavų surinkimo priemonės

Vadovaujantis LR aplinkos ministro 2012 m. spalio 23 d įsakymu Nr. D1-85 „Dėl minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų patvirtinimo“ gyventojams turi būti sudarytos visos reikalavimus atitinkančios sąlygos rūšiuoti antrines žaliavas, įskaitant pakuotes, jų susidarymo vietoje.

Rietavo savivaldybės gyventojai aprūpinti konteineriais antrinių žaliavų rinkimui. Rūšiavimas užtikrinamas kolektyviniais varpo / kvadrato formos konteineriais, individualiais konteineriais ir kolektyviniais pusiau požeminiais konteineriais. Bendrai išdalinta 5 100 individualus stiklo ir kitų pakuočių konteineriai. Detali informacija apie antrinių žaliavų konteinerius pateikta 12 lentelėje.

12 lentelė. Antrinių žaliavų konteineriai Rietavo savivaldybėje, 2022 m., vnt.

Individualūs konteineriai		Kolektyvinis varpo / kvadrato formos			Kolektyvinis pusiau požeminis			
Stiklo	Kitų pakuočių	Stiklo	Popieriaus	Plastiko	Stiklo	Popieriaus	Plastiko	Kitų pakuočių
2 550	2 550	13	10	10	10	10	10	-

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Regione esanti ir atliekų surinkimo sistemą papildanti vienkartinės taros pakuotės sistema (depozito sistema) sėkmingai skatina atliekų turėtojus grąžinti stiklo, plastiko ir metalo tarą. Išvystytos papildančios sistemos kaip taromatai ir prekybos vietose esančios rankinio surinkimo vietos: Rietavo savivaldybėje iš viso yra 3 taromatai ir 8 rankinio surinkimo vietos. Taromatai koncentruojami mieste, o kaimuose ar miesteliuose alternatyviai surinkimą siūlo rankinio surinkimo vietos. Pavyzdžiui, pačiame Rietavo mieste yra 2 taromatai ir 2 rankinio surinkimo vietos; Rietavo savivaldybėje be miesto yra tik 1 taromatas, bet rankiniu būdu pakuotes surenka 6 vietos.

13 lentelė. Taromatai ir rankinio surinkimo vietos Rietavo savivaldybėje, 2022 m., vnt.

	Taromatai	Rankinio surinkimo vietos	Viso surinkimo vietų
Rietavo miestas	2	2	4
Likusi Rietavo sav. teritorija	1	6	7
Iš viso	3	8	11

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis VŠĮ „Užstato sistemos administratorius“ duomenimis¹

Surenkami antrinių žaliavų kiekiai 2019-2021 m. laikotarpyje sumažėjo 3 proc. Rietavo savivaldybėje. Nors didėjo antrinių žaliavų surinkimas taromatuose ir DGASA, mažėjo surinkimas rūšiavimo konteineriais (20 tonų). Savivaldybėje surenkamų antrinių žaliavų kiekiai ir būdai pateikiami 14 lentelėje.

14 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t

Surinkimo būdas	2019	2020	2021
Taromatai	51	51	59
Rūšiavimo konteineriai	311	185	291
DGASA	9	-	9
Bendrai	371	236	359

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Savivaldybėje rūšiavimo lygį palaiko nauja ir moderni infrastruktūros plėtra. Nuo 2018 m., pastatytos pirmos 10 pusiau požeminės konteinerių aikštelės. Jais naudojasi Rietavo savivaldybės daugiabučių namų gyventojai. Konteineriai pastatyti TRATC ir Rietavo savivaldybės, kartu įgyvendinant projektą „Pusiau požeminių konteinerių įsigijimas ir įrengimas Rietavo“² Rietavo savivaldybės individualių valdų gyventojai aprūpinti rūšiavimo konteineriais, kurie skirti stiklo ir pakuočių atliekoms rūšiuoti.³

TEKSTILĖ

Tekstilės atliekos nuo 2015 m. priimamos DGASA, o 2022 m. lapkritį Rietavo savivaldybėje įrengti pirmi 13 tekstilės surinkimo konteineriai. Konteinerių įrengimas finansuotas Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos priemone „Subsidijos ir dotacijos tekstilės atliekų surinkimo konteineriams įsigyti“.⁴

Tekstilės atliekos bus surenkamos pakartotiniam panaudojimui (išdalinti) arba perdirbimui, jas atskirai apvažiudamas rinks specialus transportas. Konteineriai skirti nereikalingiems, tačiau dar tinkamiems naudoti drabužiams, patalynei, užuolaidoms, avalynei, minkštiems žaislams. Gyventojų patogumui, konteineriai įrengti šalia bendro naudojimo ar rūšiavimo konteinerių, seniūnijų, bendruomenės namų, turgaviečių:

- Rietavo mieste pastatyti 6 tekstilės konteineriai;
- Rietavo kaimiškojoje seniūnijoje pastatyti 4 tekstilės konteineriai;
- Po vieną konteinerį pastatyta Daugėdų, Medingėnų, Tverų seniūnijose.

¹ Interaktyvi prieiga internete: <https://grazintiverta.lt/kur-grazinti/14>

² Interaktyvi prieiga internete: <https://www.rietavas.lt/go.php/lit/Pusiau-pozeminiu-konteineriu-aikstes/4>

³ Interaktyvi prieiga internete: <https://failai.gamta.lt/files/Rietavo%202019.docx>

⁴ Interaktyvi prieiga internete: <https://www.rietavas.lt/go.php/lit/Tekstiles-konteineriai>

1.2.5. Didelių gabaritų ir pavojingų atliekų atidavimo galimybės

Rietavo savivaldybėje eksploatuojama viena DGASA, aikštelėje iš gyventojų nemokamai priimančios įvairios atliekos: statybinės, elektronikos, plastiko, popieriaus, stiklo, padangų ir buityje susidarančios pavojingos atliekos. Aikštelės pajėgumai pateikiami 15 lentelėje. Gyventojai atliekas gali atiduoti ir apvažiavimo būdu vežėjui. Didelių gabaritų atliekos iš Rietavo savivaldybės gyventojų yra surenkamos bent du kartus per metus, pagal iš anksto paskelbtą atliekų surinkimo grafiką.

15 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Rietavo savivaldybėje, 2021 m.

Aikštelė	Tvarkymo pajėgumai, t / metus	Didžiausias vienu metu laikomas pavojingųjų atliekų kiekis, t
Rietavo DGASA	569	10

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

2018-2021 m. Rietavo savivaldybėje buvo įvairiai plečiamos galimybės gyventojams atiduoti didelių gabaritų atliekas, įskaitant padangas, EEJ atliekas, statybines ir pavojingas atliekas. 2018 m. mažinamas rinkliavos metinės vietinės rinkliavos mokestis už KA tvarkymą, pritačius pilnos komplektacijos elektronikos atliekas į aikštelę, bei nemokamai priimami 4 vnt. naudotų padangų nuo vieno automobilio, pateikus automobilio registracijos dokumentus. Rietavo DGASA surenkami didelių gabaritų ir kitų atliekų kiekiai pavaizduoti 16 lentelėje.

16 lentelė. DGASA surinktų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2018-2021 m., t

Atliekos	2018	2019	2020	2021
Didžiosios atliekos	65	61	77	67
EEJ atliekos	10	11	12	12
Padangų atliekos	10	17	15	33
Mišrios statybinės atliekos	56	49	68	93
Pavojingos atliekos	0,3	0,1	0,1	0,4
Antrinės žaliavos	7	9	-	9
Iš viso	148	147	172	214

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Prie augančio kiekio prisidėjo ir gyventojų ūkio „išsivalymas“ nuo didelių gabaritų atliekų po karantino laikotarpio Lietuvoje. Atliekų priėmimo punktai, didelių gabaritų ir žaliųjų atliekų surinkimo aikštelės karantino laikotarpiu iš gyventojų tiesiogiai atliekų nepriėmė, kas lėmė tam tikrų atliekų kaupimą namie.

1.2.6. Bendri surinktų komunalinių atliekų kiekiai

2021 m. Rietavo savivaldybėje bendrai surinkta 1 796 tonų KA. Didžioji dalis yra MKA (74 proc.), išrūšiuotos antrinės žaliavos sudarė 20 proc. Detali 2019-2021 m. atliekų surinkimo statistika Rietavo savivaldybėje matoma 17 ir 18 lentelėse.

17 lentelė. KA surinkimo būdai ir atliekų rūšys Rietavo savivaldybėje, 2021 m., t

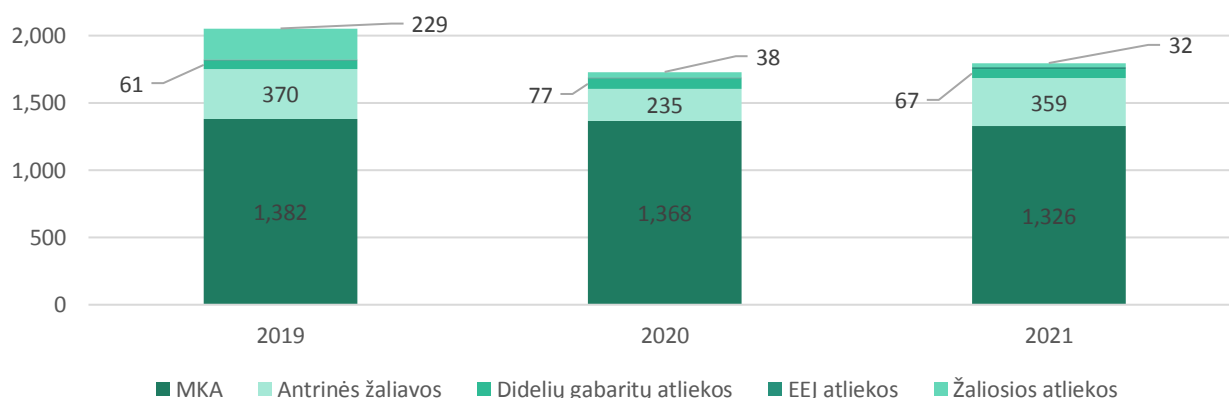
Atliekų surinkimo būdai	MKA	Antrinės žaliavos	Didelių gabaritų atliekos	EEJ atliekos	Žaliosios atliekos
MKA konteineriai	1 326				
Rūšiavimo konteineriai		291			
Taromatai		59			
DGASA surinktos atliekos		9	67	12	
ŽAKA ir žaliųjų atliekų konteineriai					32
Iš viso	1 326	359	67	12	32

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

18 Lentelė. Surinktos KA Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t

Atliekų rūšys	2019	2020	2021
MKA	1 382	1 368	1 326
Antrinės žaliavos	370	235	359
Didelių gabaritų atliekos	61	77	67
EEJ atliekos	11	12	12
Žaliosios atliekos	229	38	32
Iš viso	2 053	1 730	1 796

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

3 paveikslas. Surinktos komunalinės atliekos Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Rietavo savivaldybėje vienam gyventojui tenkantis MKA kiekis siekia 180 kg ir yra mažiausias regione. Remiantis VAPTP, 2020 m. vienam Lietuvos gyventojui vidutiniškai per metus teko 263 kg MKA, 83 kg daugiau nei Rietavo savivaldybėje. Rietavo savivaldybėje vienam gyventojui tenka 49 kg surinktų antrinių žaliavų ir tai yra geriausias rodiklis regione (vid. 38 kg).

19 Lentelė. Vienam gyventojui tenkantis surinktos atliekos Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., kg / gyv.

Atliekų rūšys	2019	2020	2021
MKA	181	183	180
Antrinės žaliavos	49	32	49
Didelių gabaritų atliekos	8	10	9
EEJ atliekos	1	2	2
Žaliosios atliekos	30	5	4
Visos surinktos atliekos	269	232	243

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

1.3. Komunalinių atliekų tvarkymas ir šalinimas

2021 m. Rietavo savivaldybėje bendrai susidarė 2 265 tonos KA, 263 tonomis mažiau nei 2019 m. Bendras susidariusių atliekų kiekis yra apskaičiuojamas prie surinkto atliekų kiekio pridedant sukompostuotas ir kitaip panaudotas atliekas namų ūkiuose, kurios apskaičiuojamos pagal TRATC metodiką (remiamasi prielaida, kad per metus viena kompostavimo dėžė namų ūkyje sukompostuoja apie 190 kg biologiškų atliekų per metus). Detali informacija apie KA susidarymą Rietavo savivaldybėje pateikta 20 lentelėje.

20 Lentelė. Susidariusios KA Rietavo savivaldybėje, 2019-2021, t

	2019	2020	2021
Iš viso susidariusios KA	2 528	2 214	2 265
Susidariusios atliekos gyventojui	332	297	307

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Rietavo savivaldybėje vienam gyventojui tenkantis susidariusių atliekų skaičius 2021 m. buvo mažiausias regione ir siekė 307 kg, net 176 kg mažiau už Lietuvos vidurkį (remiantis VAPTP, 483 kg/gyv. per metus 2020 m.).

1.3.1. Komunalinių atliekų tvarkymo pajėgumai

Jgyvendinus Europos Sąjungos finansuojamą projektą „Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“, šalia esamo Telšių regiono nepavojingų atliekų sąvartyno, Jėrubaičių k., Plungės r. sav., pastatytas regioninis MBA įrenginys, kurio pajėgumai užtikrina Telšių komunalinių atliekų tvarkymo regione susidarančių atliekų tvarkymą. Į šį įrenginį nukreipiamos Telšių regiono teritorijoje surinktos MKA ir skatinamas BSA kompostavimas.

Telšių regiono komunalinių atliekų MBA įrenginio pajėgumas siekia 50 000 t/m. Pagal šiuo metu surenkamus MKA kiekius, MBA įrenginys išnaudoja maždaug pusę savo techninių galimybių.

Šiuo metu MBA įrenginiuose apdorojamas BSA kiekis siekia 10 702 t/m⁵.

Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymo įrenginių perdirbimo pajėgumai Telšių regione siekė 1 940 t/m. Lyginant su kitų regionų įrenginiais, antrinių žaliavų–pakuočių, k.t. perdirbimo pajėgumai Telšių regione yra vieni iš mažiausių. Tuo tarpu baterijų ir akumuliatorių tvarkymo įrenginių pajėgumai Telšių regione siekė 1 500 t/m. Pavojingų atliekų tvarkymo įrenginiai Telšių regione atitinkamai galėjo rūšiuoti 4 845 t/m., perdirbant 3 995 t/m.

ES finansuojamu projektu „Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Telšių regione“ planuojama plėsti maisto atliekų saugojimo ir tvarkymo paslaugas. Planuojami rūšiuojamuoju būdu iš Telšių regiono gyventojų surenkamų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumai – 3 070 tonų per metus.

ŽAKA ir DGASA kompostavimo ir tvarkymo pajėgumai atitinkamai pateikti 1.2.3. ir 1.2.5. skyriuose.

1.3.2. Sutvarkytų komunalinių ir kitų atliekų kiekiai ir sudėtis

Vertinant AAA pateiktą informaciją apie MKA sudėtį, matomi įvairūs svyravimai. Rietavo savivaldybėje tarp tiriamo MKA kiekio antrinių žaliavų kiekis įvairiai kito: didėjo popieriaus / kartono ir stiklo (įskaitant pakuotes) atliekos, sumažėjo plastiko, PET, metalo (įskaitant pakuotes) atliekų. BSA kiekis (žaliosios ir maisto atliekos) taip pat mažėjo.

21 Lentelė. MKA sudėties tyrimų rezultatai Rietavo savivaldybėje, 2018-2021 m., proc.⁵

Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	2018	2019	2020	2021
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	9,25	12,34	9,80	17,73
Žaliosios atliekos	7,09	3,58	0,38	2,29
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	0,51	0,48	0,66	1,14
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	9,75	25,23	8,40	7,66

⁵ Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas; 3 priedas

⁶ Telšių regiono MBA operatorius neatliko mišrių komunalinių atliekų sudėties tyrimų 2020 m.

Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	2018	2019	2020	2021
Tekstilės atliekos	10,38	11,28	12,32	6,35
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	10,92	11,72	33,25	26,60
Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	6,93	8,00	9,44	5,52
PET pakuočių atliekos	0,20	0,46	0,00	0,12
Kombinuotų pakuočių atliekos	7,02	6,10	3,06	2,71
Metallų, įskaitant pakuotes, atliekos	2,55	1,72	1,80	1,64
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	1,67	1,02	1,39	4,21
Inertinės atliekos (keramika, betonai, akmenys ir panašiai)	22,13	5,08	7,38	7,43
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos nepavojingosios atliekos	0,00	0,93	1,04	5,05
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,25	1,17	0,29	0,40
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos baterijų ir akumuliatorių atliekos	0,00	0,00	0,00	0,00
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos pavojingosios atliekos	0,77	0,04	0,00	1,11
Kitos komunalinės atliekos (pavyzdžiui, higienos atliekos, avalynė, guma)	10,61	10,89	10,84	10,04

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA pateiktais duomenimis

VATP duomenimis Lietuvoje tekstilės atliekos 2020 m. sudarė beveik 8 proc. visų MKA. Rietavo savivaldybėje ši dalis svyruoja ir vidutiniškai siekia beveik 10 proc., tikimasi, kad ji sumažės įrengus tekstilės kontenerius.

22 Lentelė. Sutvarkyti KA kiekiai Rietavo savivaldybėje, 2019-2021 m., t⁷

	2019	2020	2021
Perdirbta/panaudota pakartotinai KA, t	1 274	893	853
Perdirbta/panaudota pakartotinai KA, proc.	57	52	48
Sudeginta KA, t	523	689	765
Sudeginta KA, proc.	24	41	43
Pašalinta KA, t	425	123	159
Pašalinta KA, proc.	19	7	9
Bendrai sutvarkyta KA, t ⁸	2 222	1 706	1 777

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA pateiktais duomenimis

1.4. Atliekų tvarkymo plano 2014-2020 įgyvendinimas

1.4.1. Valstybinių atliekų tvarkymo užduočių vykdymas

KA ŠALINIMO SĄVARTYNUOSE MAŽINIMO UŽDUOTYS IR PRIEMONĖS JOMS ĮGYVENDINTI

Iki 2016 m. Rietavo savivaldybė bei TRATC plane buvo nusimatę, remiantis VATP 2014-2020 m., užtikrinti, kad 45 proc. susidariusių komunalinių atliekų bus perdirbtos ir kitaip panaudotos, o nuo 2020 m. perdirbamų ir

⁷ Visos atliekos yra tvarkomos bendru srautu MBA įrenginiuose. Savivaldybių dalis išskaičiuojama pagal KA surinkimo proporcijas

⁸ AAA nurodomas bendras sutvarkytas atliekų kiekis skiriasi nuo TRATC bendro surinkto atliekų skaičiaus; TRATC bendrai surinktame skaičiuje įskaičiuotas taromatuose surinktas antrinių žaliavų skaičius.

panaudojamų atliekų kiekis turi būti ne mažesnis kaip 65 proc. Remiantis savivaldybėje susidarančiu komunalinių atliekų kiekiu nustatytos šios perdirbimo/ panaudojimo kiekybinės užduotys:

- 2016 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 8 840 tonų;
- 2020 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 12 230 tonų.

2016 m. Rietavo savivaldybėje buvo perdirbta ar kitaip panaudota 2 178 tonos atliekų (įskaitant sudegintas atliekas). Tai yra 91 proc. visų sutvarkomų atliekų iš Rietavo savivaldybės, remiantis AAA duomenimis

2020 m. Rietavo savivaldybėje buvo perdirbta ar kitaip panaudota 1 582 tonos atliekų (įskaitant sudegintas atliekas). Tai yra 93 proc. visų sutvarkomų atliekų iš Rietavo savivaldybės, remiantis AAA duomenimis

KOMUNALINIŲ BSA ŠALINIMO SĄVARTYNUOSE MAŽINIMO UŽDUOTYS IR PRIEMONĖS JOMS ĮGYVENDINTI

- Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės BSA neviršytų:
 - Nuo 2014 iki 2015 m. ne daugiau kaip 1 089 tonų/metus.
 - Nuo 2016 iki 2017 m. ne daugiau kaip 980 tonų/metus.
 - Nuo 2018 iki 2019 m. ne daugiau kaip 871 tonos/metus.
 - Nuo 2020 m. ne daugiau kaip 762 tonos/metus.

Telšių regione bendrai buvo šalinami labai maži BSA kiekiai (23 lentelė) ir neviršijo kiekio, numatyto Telšių regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane. Regiono plane buvo numatyta nuo 2014 iki 2015 m. nešalinti daugiau kaip 19 116 tonų BSA per metus, nuo 2016 iki 2017 m. 17 203 tonų per metus, nuo 2018 iki 2019 m. 15 292 tonų, nuo 2020 m. ne daugiau kaip 13 380 tonų per metus.

23 lentelė. Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione, 2016-2020, t

Uždaviniai	2016	2017	2018 ⁹	2019	2020
Pašalintas grynųjų komunalinių BSA kiekis	15	-	-	-	-
Pašalintas po apdorojimo likusių BSA bendras kiekis	-	3 191	-	4 298	1 041
Bendrai:	15	3 191	-	4 298	1 041

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA duomenimis

Nesant galimybių įvertinti iš bendro srauto kiek kurios savivaldybės pašalinta BSA sąvartynuose, naudojama savivaldybių proporcija visų surinktų ir MBA įrenginyje apdorotų atliekų – Rietavo savivaldybė kiekvienais metais sudarė apie 4 proc. visų surenkamų atliekų Telšių regione. Atitinkamai, sąvartynuose šalinamos komunalinės BSA 2017 m. sudarė 128 tonas, 2019 m. 172 tonas ir 2020 m. 42 tonas.¹⁰

KITŲ KĄ PARUOŠIMO PAKARTOTINIAM NAUDOJIMUI, PERDIRBIMO, KITOKIO NAUDOJIMO IR SAUGAUS ATLIEKŲ ŠALINIMO UŽDUOTYS

Savivaldybės teritorijoje didelių gabaritų, statybinių bei kitų atliekų tvarkymo organizavime buvo numatytos šios naujos priemonės:

- Esant finansavimui įrengti papildomas DGASA didesnėse Rietavo savivaldybės gyvenvietėse;
- Atskiros statybos ir griovimo atliekų, pavojingų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu ne rečiau kaip 2 kartus per metus paslaugos teikimas;
- Tekstilės atliekų surinkimo paslaugų teikimas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse.

TRATC vertinimu, Rietavo savivaldybėje poreikio plėsti DGASA tinklą nebuvo. Pavojingas buityje susidarančias atliekas gyventojai gali pristatyti patys į DGASA. Regione (įskaitant Rietavo savivaldybę) taip pat pasirūpinta

⁹ Regione 2018 m. nebuvo pašalinta BSA sąvartynuose

¹⁰ Regione šalinamų BSA informacija ir duomenys teikiami nuo 2016 m.

pavojingų atliekų surinkimu apvažiavimo būdų, du kartus per metus, grafikus paskelbiant viešose informavimo šaltiniuose. Nuo 2015 m. sausio 1 d. tekstilės atliekos Telšių regione yra priimanamos DGASA.

ATLIEKŲ, KURIOMS TAIKOMAS GAMINTOJO ATSAKOMYBĖS PRINCIPAS, TVARKYMO SAVIVALDYBIŲ ORGANIZUOJAMOSE ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOSE PRIEMONĖS

Siekiant įvykdyti pakuotės, pakuotės atliekų bei antrinių žaliavų tvarkymo užduotis Rietavo savivaldybėje, buvo numatyta privalomai imtis šių priemonių:

- Toliau organizuoti pakuotės, pakuotės atliekoms ir antrinėms žaliavoms surinkti skirtų priemonių (maišų, konteinerių) išdalinimą;
- Sukurti tinkamą pakuotės, pakuotės atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo infrastruktūrą sodų bei garažų bendrijose;
- 2015 m. atnaujinti konteinerių išdėstymo schemas.

Aikštelės išdėstytos ne didesniu kaip 100-150 m. atstumu nuo daugiabučių namų.

Tuo tarpu, Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės užtikrina, jog teritorijoje esančios sodų bei garažų bendrijos pagal pateiktą poreikį yra aptarnaujamos / aprūpintos bendro naudojimo konteineriais.

Antrinių žaliavų infrastruktūra Rietavo savivaldybėje yra plečiama. Rietavo savivaldybės taisyklės užtikrina, jog antrinės žaliavos, įskaitant pakuotes ir pakuočių atliekas, surenkamos specialiais popieriui ir kartonui, stiklui, plastmasei skirtais konteineriais. Iš individualių valdų antrinės žaliavos, įskaitant pakuočių atliekas, surenkamos specialiais konteineriais stiklui bei specialiais konteineriais, skirtais plastmasei, popieriui ir kartonui bei metalui.

Antrinėms žaliavoms skirti konteineriai taip pat statomi kartu su bendrojo naudojimo KA konteineriais, individualių namų kvartaluose specialiai įrengtose aikštelėse ar kitose gyventojams patogiose vietose ir stambiagabaričių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo ir rūšiavimo aikštelėje.

2014-2020 m. plane buvo iškelti bendri kriterijai ir laukiami rezultatai, vertinantys plano įgyvendinimą. Žemiau pateiktose lentelėse, pateikiama tų kriterijų pasiekimo analizė.

24 lentelė. Rietavo savivaldybės 2014-2020 plano vertinimo kriterijai

Kriterijus	Planuojamas rezultatas	Rezultatas	Būklė ¹¹
Perdirbta ir kitaip panaudota KA	Iki 2016 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 1 300 t. KA; Iki 2020 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 1 650 t. KA	2016 m. perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įsk. sudegintas atliekas) – 2 178 t. 2020 m. perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įsk. sudegintas atliekas) – 1 583 t.	Pasiekta
Kiek gyventojų (pagal savivaldybes), gaus geros kokybės prieinamą viešąją KA tvarkymo paslaugą	Iki 2016 m. 100 proc. užtikrinti viešąją KA tvarkymo paslaugą	2016 m. Gyventojų dalis, kuriems teikiama paslauga Rietavo savivaldybėje 98 proc.	Pasiekta
Pašalinta BSA sąvartyne	2014-2015 m. ne daugiau kaip 1 089 t/m. 2016-2017 m. ne daugiau kaip 980 t/m. 2018-2019 m. ne daugiau kaip 871 t/m. Nuo 2020 m. ne daugiau kaip 762 t/m.	Bendras pašalintas BSA kiekis Telšių regione neviršijo numatytų limitų Rietavo savivaldybės plane	Pasiekta
Kiek paruošta naudoti pakartotinai ir perdirbti tokių KA medžiagų, kaip popierius, metalas, plastikas, stiklas	Iki 2020 m. ne mažiau kaip 500 t. KA sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būty	2020 m. Rietavo savivaldybėje perdirbtas / panaudotas pakartotinai KA kiekis siekė 893 t.	Pasiekta

¹¹ 2014-2020 m. plane nustatyti būklės vertinimo kriterijai: Pasiekta: 70-100 proc. planuojamo rezultato; Patenkinama: 50-70 proc. rezultato; Bloga: pasiekta <50 proc. rezultato.

Kriterijus	Planuojamas rezultatas	Rezultatas	Būklė ¹¹
	paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti		

Šaltinis: Parengta Konsultanto

25 lentelė. Laukti ir pasiekti 2014-2020 plano įgyvendinimo rezultatai Rietavo savivaldybėje

Rodikliai	Laukiamas rezultatas	Pasiektas rezultatas
Bendras KA susidarymas	Mažėjimas	Mažėjimas (Viso susidarę KA 2013 m. 2 983 t.; 2020 m. 2 214 t)
KA susidarymas vienam gyventojui	Didėjimas	Mažėjimas (Viso susidarę atliekų kiekis gyventojui 2013 m. 348 kg; 2020 m. 297 kg)
KA susidarymas vienam namų ūkiui	Didėjimas	Mažėjimas (Susidaręs atliekų kiekis namų ūkiui 2013 m. 876 kg; 2020 m. 647 kg)
Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, t	Didėjimas	Didėjimas (Paruošta naudoti pakartotinai KA 2014 m. 310 t ; 2020 m. 893 t)
Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, proc.	Didėjimas	Didėjimas (Paruošta naudoti pakartotinai KA nuo surinktų atliekų 2014 m. 11 proc. ; 2020 m. 52 proc.)
Iš atliekų turėtojų atskirai surinktų antrinių žaliavų kiekiai tonomis per metus, pagal atliekų kategorijas (popieriaus ir kartono, stiklo, plastikų, metalo atliekos)	Didėjimas	Didėjimas (Surinktas antrinių žaliavų kiekis rūšiavimo konteneriais: Stiklas 2013 m. 38 t; 2020 m. 120 t Plastikas 2013 m. 10 t; 2020 m. 37 t Popierius ir kartonas 2013 m. 120 t; 2020 m. 20 t Surinktas antrinių žaliavų kiekis taromatais: PET 2016 m. 18 t; 2020 m. 26 t Stiklas 2016 m. 47 t; 2020 m. 75 t Metalas 2016 m. 26 t; 2020 m. 52 t)
Atskirai surinktų buitinių pavojingų atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Didėjimas (Surinktas pavojingų atliekų kiekis 2018 m. 0,3 t; 2020 m. 0,4 t)
Atskirai surinktų ir sukompostuotų BSA kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Mažėjimas (Surinktos žaliosios atliekos 2013 m. 607 t; 2020 m. 38 t)
Bendras perdirbtų KA kiekis, procentais nuo bendro susidariusių KA kiekio	Didėjimas	Didėjimas (Perdirbta/panaudota pakartotinai KA 2014 m. 11 proc.; 2020 m. 52 proc.)
KA, šalinamų sąvartyne, kiekis, proc.	Mažėjimas	Mažėjimas (Pašalinta KA 2014 m. 89 proc.; 2020 m. 7 proc.)
Sąvartyne pašalintų komunalinių BSA kiekis, palyginti su praėjusių kalendorinių metų kiekiu, proc.	Mažėjimas	Mažėjimas (Sąvartynuose šalinamos komunalinės BSA: 2017 m. sudarė 128 t, 2019 m. 172 t, 2020 m. 42 t)

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Dauguma kriterijų ir laukiamų, numatytų 2014–2020 m. rezultatų yra pasiekti. Tačiau, verta pabrėžti, jog kai kurių rodiklių yra šiuo metu nustatyti ir palyginti. Rodiklio - *Kitaip panaudotų gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų*

kiekis, procentais – nustatyti nėra galimybės, šie duomenys nebuvo registruojami atliekų tvarkytojų, TRATC ar savivaldybių.

Dėl teisinių ginčų tarp TRATC ir MBA operatorių, atliekų tvarkytojų, dalis duomenų taip pat nebuvo korektiškai fiksuojami tarp 2014 m. ir 2017 m., dėl to dalis duomenų yra lyginami su 2013 m. ar 2017 m.

1.5. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo SSGG analizė

Toliau pateikta Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos ir valdymo stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (Toliau – SSGG) analizė.

26 Lentelė. Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos SSGG

STIPRYBES	SILPNYBES
- DGASA neribojamas pristatomų atliekų kiekis - Dvinarės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų taikymas skatina individualių valdų gyventojus rūšiuoti atliekas - Įdiegtas antrinių žaliavų surinkimo aikštelių, DGASA tinklas - Visos MKA apdorojamos MBA įrenginiuose - Žaliųjų atliekų surinkimo sistemos pagrindu bus parengta maisto ir virtuvės atliekų rinkimo Sistema - Pakankami sąvartyno pajėgumai bent 8 metams	- Nėra įrengti daiktų mainų, pakartotinio naudojimo atidavimo-priėmimo punktai - Ribotos ŽAKA ir per maži kompostavimo pajėgumai; atliekos priimamos tik iš gyventojų - Vietinės rinkliavos nuostatuose nenumatytos sankcijos dėl laiku nesumokėtos rinkliavos - Vėluojama įgyvendinti atskirą maisto ir virtuvės atliekų surinkimą
GALIMYBES	GRĖSMES
- Galimybė pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo iš rūšiavimo konteinerių paslaugų teikėjus pasirinkti pagal patvirtintus būtinuosius reikalavimus, nederinant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis - Neišnaudota galimybė sąvartyne susidarancias dujas panaudoti energijos gamybai - Neišnaudoti MBA įrenginių pajėgumai	- Perdirbimo pajėgumų trūkumas rinkoje (rinkoje trūksta konkurencijos dėl antrinių žaliavų tvarkymo) - Aplinkos ministerijos nauja atliekų apskaitos sistema, reikalingos naujos technologijos DGASA - Infrastruktūros palaikymui reikalingas nuoseklus finansavimas (atnaujinimui, taisymui ir pan.) - Sunkumai plėtojant kolektyvinių konteinerių tinklą (teisiniai, teritoriniai apribojimai, gyventojų lūkesčiai)

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija

Rietavo savivaldybės KA tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2027 m. nustatyti vadovaujantis VAPT ir Regiono planu. Plėtojant Rietavo savivaldybės atliekų tvarkymo sistemą, siekiama mažinti KA šalinimo lygį, didinti atliekų perdirbimą ir įgyvendinti aukštesnio prioritetą atliekų prevencijos ir tvarkymo būdus. Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama KA susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbamos.

2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.

Plane numatomos įgyvendinti KA tvarkymo užduotys, kurias nustato VATPT ir Regiono planas. TRATC ir Rietavo savivaldybei toliau numatytos priemonės sieks įgyvendinti numatytus valstybinius ir regioninius uždavinius, skatinant atliekų prevenciją, paruošimą naudoti pakartotinai atliekas, perdirbimą ir antrinių žaliavų gamybą, kitokį panaudojimą ir šalinimą tik tų atliekų, kurių negalima sutvarkyti kitais būdais, prieš tai atskyrus visas perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas.

27 lentelė. VATPT plano užduotys, tenkančios regioniniams atliekų tvarkymo centrums ir savivaldybėms

Valstybinio plano punktas	Užduotis ir siekiai
260.1. – 260.2.	Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip: 2025 m. 55 proc., 2027 m. 57 proc., 2030 m. 60 proc.
260.3.	Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip: 2025 m. 15 proc., 2027 m. 8 proc., 2030 m. 5 proc.
261.1.	Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis: 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio
261.2.	Iki 2024 m. aprūpinti namų ūkių biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą. Biologines atliekas kompostuojantiems gyventojams gali būti taikomos nuolaidos už komunalinių atliekų tvarkymą.
261.3.	Sudaryti galimybę buitįje susidarantiems išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti
261.4.	Atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;

Valstybinio plano punktas	Užduotis ir siekiai
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingąsias atliekas
261.7.	Užtikrinti, kad gyventojai būtų aprūpinti tinkamomis priemonėmis atliekoms surinkti pagal šiuos minimalius reikalavimus: 261.7.1. gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka; 261.7.2. kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku; 261.7.3. individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku; 261.7.4. pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojo užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės); 261.7.5. iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų; 261.7.6. teikti gyventojams aplinkos ministro nustatyta tvarka patvirtintą išsamią informaciją apie visų atliekų srautų atskiro surinkimo galimybes. Informacinėje medžiagoje turi būti aiškiai nurodytos surinkimo vietos, teikiamos paslaugos, surinkėjų kontaktai, paaiškinta teisingo atliekų rūšiavimo nauda, įvardytos sankcijos už neteisingą atliekų rūšiavimą ar šalinimą. Informacija turi būti platinama savivaldybių pasirinktais kanalais (per seniūnijas, atliekų vežėjus, daugiabučių namų valdytojus, pateikiant kartu su sąskaitomis už komunalinių atliekų tvarkymą ir (ar) suteiktas kitas daugiabučių bendrojo naudojimo patalpų priežiūros paslaugas, daugiabučių laiptinių ir (ar) seniūnijų skelbimų lentose 261.7.7. peržiūrėti ir pakoreguoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių nuostatas, ir nustatyti mokesčių už komunalines paslaugas komercinėms patalpoms apskaičiavimą ne pagal patalpų plotą (Plano 2 priedo 4.1.12 papunktyje nurodyta priemonė).
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.2. Rietavo savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo Rietavo savivaldybės tikslas – užtikrinti, kad viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Vadovaujantis atliekų tvarkymo sistemos prioritetais, komunalinių atliekų tvarkymo principais ir siekiant įgyvendinti valstybines ir regionines atliekų tvarkymo užduotis iki 2027 m., nustatomi šie Rietavo savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 m.:

1 TIKSLAS. VENGTI ATLIEKŲ SUSIDARYMO, MAŽINTI SUSIDARANČIŲ ATLIEKŲ KIEKĮ IR KENKSMINGŲ MEDŽIAGŲ KIEKĮ ŽALIAVOSE IR PRODUKTUOSE

1.1 uždavinys. Skatinti vartotojus rinktis daugkartinius gaminius, naudoti produktus pakartotinai, remonto ir (ar) taisymo paslaugas

1.2 uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją, tvarkyti šiukšles

1.3 uždavinys. Užtikrinti maisto švaistymo prevenciją, skatinti maisto atliekų prevenciją

2 TIKSLAS. ATSKIRTI SUSIDARYMO ŠALTINYJE ATLIEKAS, KURIAS BŪTŲ GALIMA PARUOŠTI PAKARTOTINAI NAUDOTI ARBA PERDIRBTI

2.1 uždavinys. Didinti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą ir atsakomybę atliekų rūšiavimo srityje

2.2 uždavinys. Gerinti atliekų rūšiavimo priemonių ir infrastruktūros prieinamumą

3 TIKSLAS. SKATINTI PARUOŠTI ATLIEKAS NAUDOTI PAKARTOTINAI

3.1 uždavinys. Tikrinant, valant ar taisant atliekomis tapusius produktus ar jų sudedamąsias dalis paruošti taip, kad jie būtų vėl tinkami naudoti be pradinio apdirbimo

4 TIKSLAS. NAUDOTI ATLIEKAS TOS PAČIOS ARBA KITOS PASKIRTIES PRODUKTAMS AR MEDŽIAGOMS GAMINTI

4.1. uždavinys. Skatinti paruošti atliekas perdirbti ir jas perdirbti

Šie tikslai ir uždaviniai atliepia Regiono plano nustatytus tikslus ir uždavinius. Rietavo savivaldybės numatyti kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai, bei įgyvendinamos veiklos susijusios su uždavinių pasiekimu, prisideda ir prie viso regiono mastu siekiamų tikslų (28 lentelė)

28 lentelė. Regiono plano įgyvendinimo siektinos reikšmės

Aktualus valstybinio plano punktas	Užduotis	Siektina reikšmė Telšių regione				
		2023	2024	2025	2026	2027
260.1. – 260.2.	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	61	62	64	65	66
260.3.	Planuojamas šalinti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	4	4	4	3	3
261.1.	Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	42	45	48	50	53
261.2.	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000. Iš jų	Pagal poreikį				
	Žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	Pagal poreikį				
	Žaliųjų atliekų ir maisto atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	5 300	7 300	7 300	7 300	11 300
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę šalinti atskiru srautu	Pagal poreikį				
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingas atliekas	DGASA ir / arba atskiru surinkimu				
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančių bent 40 000 gyventojų	6	6	6	6	9
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą	Pagal poreikį				

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.3. Komunalinių atliekų srautų prognozavimas

Regiono plano rengimo metu ateities prognozėms buvo naudojami 2019-2021 m. Telšių regiono atliekų susidarymo, surinkimo ir sutvarkymo duomenys. Rengiant atskirų Telšių regiono savivaldybių ateities prognozes į skaičiavimus buvo įtraukti ir faktiniai 2022 m. duomenys, o patikslintos Telšių regiono ateities prognozės pateikiamos 1 Priede.

Atkreiptinas dėmesys, kad prognozuojami KA susidarymo, surinkimo ir sutvarkymo kiekiai perkeltant juos į Plane esančias lenteles yra suapvalinami iki sveiko tonų skaičiaus, todėl lentelėse yra galimi paskutinio skaitmens aritmetiniai neatitikimai dėl apvalinimo paklaidos.

2.3.1. Prognozėms naudojamos prielaidos

Prognozuojant atliekų susidarymą bei surinkimą Rietavo savivaldybėje 2021-2027 m., naudojami faktiniai 2018 - 2021 m. metų duomenys ir 2022 m. TRATC pateikti duomenys apie MBA įrenginyje apdorotą MKA kiekį regione. Prognozių modeliavime naudojami tokie rodikliai: gyventojų skaičius, 1-2 būčių namų skaičius, šalies BVP pokytis. Prognozuojant gyventojų skaičių Rietavo savivaldybėje buvo remtasi valstybės duomenų agentūros istoriniais duomenimis ir vidutiniu gyventojų skaičiaus pokyčiu per paskutinius 10 metų.

Numatoma tendencija, jog Rietavo savivaldybėje toliau gyventojų mažės po beveik 2 proc. kiekvienus metus. Nuo 2021 m. iki 2027 m. numatomas bendras 9 proc. gyventojų kiekio sumažėjimas. Visame Telšių regione per tą patį periodą gyventojų skaičius sumažės 8 proc.

29 lentelė. Prognozuojamas gyventojų skaičius Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rietavo	7 381	7 292	7 167	7 044	6 923	6 804	6 687

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Teikiant tolesnes prognozes svarbu įsivertinti pokytį 1-2 kambarių būstų kiekį savivaldybėje. Kiekvienas naujas būstas yra naujas atliekų sudarymo šaltinis. Daroma prielaida, jog nauji namų ūkiai tęs regione įprastą atliekų tvarkymo namuose tendencijas ir žaliąsias atliekas tvarkys jas išmetant atskiru srautu. Prognozuojama, jog Rietavo savivaldybėje bendrai tokio tipo būstų išaugs 300 vnt. tarp 2021 m. ir 2027 m. arba beveik 3 proc.

30 lentelė. Prognozuojamas 1-2 būčių namų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rietavo	2 193	2 201	2 209	2 217	2 225	2 233	2 241

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojamas Lietuvos BVP pokytis atspindi būsimą ekonominę gyventojų padėtį, kuri tiesiogiai įtakoja vartojimo įpročius. Didesnis regiono gyventojų vartojimas atitinkamai didina potencialų atliekų kiekį, išmetant papildomas po vartojimo likusias atliekas – nuo didelių gabaritų iki kasdienio vartojimo prekių atliekų. Remiantis Finansų ministerijos Ekonominės raidos scenarijais, 2021-2027 m. numatomas net 17 proc. BVP augimas.

31 lentelė. Prognozuojamas BVP Lietuvoje 2021-2027 m., mln. Eur.

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
46 029	46 765	47 420	48 843	50 308	52 069	53 891

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis Finansų ministerijos duomenimis

2.3.2. Surenkamų ir susidarantių komunalinių atliekų prognozavimas

Prognozuojama, kad Rietavo savivaldybėje susidarantis KA kiekis tenkantis vienam gyventojui nuo 2021 m. iki 2027 m. padidės 27 kg ir sieks 334 kg. Demografiniai pokyčiai yra vienas iš pagrindinių faktorių, lemiančių atliekų kiekį, savivaldybėje mažėjant gyventojų skaičiui, atitinkamai mažės ir bendras susidarantių atliekų kiekis.

Prognozuojama, kad nuo 2021 m. iki 2027 m., susidarantis atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje mažės beveik 30 tonų, iki 2 235 tonų.

32 lentelė. Prognozuojamas susidarantių KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prognozuojamas susidarantis KA kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	307	319	323	326	329	331	334
Prognozuojamas bendras susidarantis KA kiekis, t	2 265	2 327	2 314	2 297	2 276	2 255	2 235

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Namų ūkiuose sutvarkomų atliekų (kompostuojamų ir kitaip panaudojamų) kiekis prognozuojamas remiantis savivaldybėje esančių ir prognozuojamų 1-2 butų namų skaičiumi ir kitų atliekų tvarkymo regionų patirtimi. Prognozuojamame laikotarpyje atliekų tvarkymo įpročiai namų ūkiuose išliks panašūs. Dėl šalies BVP augimo bei nežymaus 1-2 butų namų skaičiaus didėjimo, Rietavo savivaldybėje namų ūkiuose kompostuojamų atliekų kiekis padidės 9 tonomis iki 426 tonų 2027 metais, kitaip panaudotų atliekų namų ūkiuose kiekis taip pat nežymiai augs ir 2027 m. sudarys 53 tonas.

33 lentelė. Prognozuojamas namų ūkyje sutvarkomų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kompostuojamos atliekos namų ūkyje	417	418	420	421	423	424	426
Kitaip panaudojamos atliekos namų ūkyje	52	52	52	53	53	53	53
Namų ūkiuose sutvarkomi atliekų kiekiai	469	470	472	474	476	477	479

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Vertinant visas susidarantių atliekas Rietavo savivaldybėje, prognozuojama tendencija, pasiskirstymas tarp namie sutvarkomų atliekų ir surenkamų atliekų išliks tas pats – 21 proc. ir 79 proc. atitinkamai. Nors šis pasiskirstymas ir nekis, namuose tvarkomų atliekų dalis išliks aukščiausia tarp Telšių regiono savivaldybių. Tai lemia regione aukštas individualių namų skaičius ir dominuojanti kaimo aplinka.

34 lentelė. Prognozuojamas susidariusių ir surinktų KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Visos susidarę KA	2 265	2 327	2 314	2 297	2 276	2 255	2 235
Namų ūkiuose sutvarkomi atliekų kiekiai	469	470	472	474	476	477	479
Surinktos KA	1 796	1 857	1 842	1 823	1 800	1 778	1 756

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Surenkamas atliekų kiekis nuo 2021 m. iki 2027 m. sumažės 40 tonų iki 1 756 tonų. Pačios atliekos bus surenkamos tvaresniu būdu, t. y. atliekų turėtojams ir sudarytojams prioretizuojant rūšiavimą arba atliekų pristatymą į joms skirtas aikštes.

Prognozuojama, kad individualaus gyventojų atliekų tvarkymo įpročiai prognozuojame periode taip pat keisis. Gyventojai potencialiai išmes mažiau atliekų į bendrą MKA srautą, jas geriau rūšiuodami ir plačiau pasinaudojant atskiru atliekų surinkimo būdais: atskiru surinkimu didelių gabaritų atliekų ir pristatymu į DGASA, atskiru tekstilės ir maisto atliekų surinkimu. Pastarieji du atskiri surinkimo srautai regione (įskaitant Rietavo savivaldybę) bus pilnai įgyvendinti nuo 2023 m.

35 lentelė. Prognozuojamas surinktas MKA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
MKA	1 326	1 270	1 242	1 215	1 188	1 162	1 136
Rūšiuojamuoju būdu surenkamas KA kiekis	470	587	600	608	612	616	622
Visos surinktos atliekos	1 796	1 857	1 842	1 823	1 800	1 778	1 756

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Surenkamas MKA kiekis regione prognozuojamas remiantis gyventojų skaičiaus pokyčiu regione ir ekonomine situacija valstybėje. Nors BVP nuosekliai augs planuojamu laikotarpiu (atitinkamai augant ir vartojimui), tačiau MKA mažėjimą lems mažėjantis gyventojų skaičius bei sukuriamos alternatyvos galimam atliekų pakartotiniam panaudojimui. Nuo 2021 m. iki 2027 m. MKA kiekis sumažės 14 proc. arba 190 tonomis. Prognozuojama, kad didės antrinių žaliavų, didelių gabaritų atliekų, žaliųjų atliekų surenkami kiekiai.

MKA mažėjimą taip pat lems ir naujai sukuriamos rūšiuojamojo surinkimo priemonės visame regione (maisto ir tekstilės atliekų konteineriai), besikeičiantis bei gyventojų įpročiai tvarkyti dalį atliekų namie. MKA dalis visų surenkamų atliekų 2021 – 2027 m. periode sumažės nuo 74 proc. iki 65 proc.

2.3.3. Antrinių žaliavų srautų prognozavimas

Prognozuojama, kad antrinių žaliavų surenkamas bendras kiekis nuo 2021 m. iki 2027 m. sumažės 28 tonomis, tačiau vienam gyventojui tenkanti surinktų antrinių žaliavų dalis išliks panašiam lygmenyje (apie 49 kg). Antrinių žaliavų dalis surenkamuose atliekose prognozuojamame 2021 - 2027 m. laikotarpyje išliks tarp 18 proc. ir 20 proc.

36 lentelė. Prognozuojamas surinktas antrinių žaliavų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antrinių žaliavų konteineriai	291	258	256	254	252	250	248
DGSA	9	19	19	19	18	18	18
Taromatai	59	61	61	62	62	63	65
Bendra	359	338	335	334	333	332	331

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.3.4. Biologiškai skaidžių atliekų srautų prognozavimas

Prognozuojama, kad žaliųjų atliekų surinkimas aikštelėse Rietavo savivaldybėje 2022-2027 m. laikotarpyje nuosekliai didės ir 2027 m. sieks 125 tonas. Žaliųjų atliekų susidarymas priklauso nuo su 1-2 butų namų skaičiaus, kuris nežymiai didės, ir didesniu namų ūkių dėmesiu aplinkos tvarkymui.

37 lentelė. Prognozuojamas surinktas BSA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Žaliosios atliekos	32	117	119	120	122	124	125
Maisto atliekos			18	24	26	26	27

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Planuojama, kad nuo 2024 m. visame Telšių regione (įskaitant Rietavo savivaldybę) bus įdiegti maisto surinkimo konteineriai. Maisto atliekų atskiras surinkimas prognozuojamas remiantis kitų regionų, kuriuose jau yra įdiegtos šios sistemos, patirtimi ir teikiama informacija, duomenimis apie MKA struktūrą ir šiuo metu surenkamas biologiškai skaidžias maisto ir virtuvės atliekas. Prognozuojama, jog maisto atliekų surinkimas stabiliai didės ir 2027 m. sieks 27 tonas.

2.3.5. Kitų atliekų srautų prognozavimas

Prognozuojama, kad komunalinių atliekų atskiras surinkimas DGASA aikštelėse didės 46 proc. Rietavo savivaldybėje. Prognozės atliekomis surenkamoms DGASA aikštelėse sudarytos remiantis tolimesne DGASA tinklo plėtra, atliekų turėtojams augančiu poreikiu atliekas pristatyti į aikšteles bei gerėjančia ekonomine padėtimi.

38 lentelė. Prognozuojamas kitų atliekų kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Didelių gabaritų atliekos	67	93	93	94	95	97	98
EEJ atliekos	12	11	11	11	12	12	13
Tekstilės atliekos		29	25	25	26	26	27

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Planuojama, kad nuo 2023 m. visame Telšių regione (įskaitant Rietavo savivaldybę) bus pilnai įdiegti tekstilės atliekų surinkimo konteineriai. Tekstilės atskiras surinkimas prognozuojamas remiantis kitų regionų, kuriuose jau yra įdiegtos šios sistemos, patirtimi ir teikiama informacija bei MKA struktūra. Prognozuojamu laikotarpiu surenkamas tekstilės atliekų kiekis nežymiai didės ir 2027 m. Rietavo savivaldybėje sieks 27 tonas.

2.3.6. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui

Daromos prielaidos, kad Plane numatytų prevencinių priemonių taikymas leis padidinti rūšiuojamuoju būdu surenkamų atliekų kiekį, atitinkamai sumažinti MKA dalį bendrame sraute. Prognozuojama, kad antrinių žaliavų kiekis MKA sraute nuo 2023 m. kiekvienais metais mažės po 2 proc. punktus, o maisto ir žaliųjų atliekų kiekis mažės po 1 proc. punktą. Atitinkamai mažės surenkamas MKA kiekis ir didės rūšiuojamuoju būdu surenkamų KA kiekis.

39 lentelė. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui Rietavo savivaldybėje 2023-2027 m., t

	2023	2024	2025	2026	2027
Koreguotas MKA srautas, t	1 205	1 142	1 081	1 023	966
Koreguotas MKA srautas, proc.	52	50	47	45	43
Rūšiuojamuoju būdu surenkamos KA, t	637	681	719	755	792
Rūšiuojamuoju būdu surenkamos KA, proc.	28	30	32	34	35
Susidarymo vietoje sutvarkomos KA, t	472	474	476	477	479
Susidarymo vietoje sutvarkomos KA, proc.	20	21	21	21	21
Bendras susidaręs KA kiekis	2 314	2 297	2 276	2 255	2 235

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojama, kad rūšiuojamuoju būdu surenkamų ir susidarymo vietoje sutvarkomų KA kiekis didės nuo 48 proc. 2023 metais iki 56 proc. 2027 m., nuo bendro Rietavo savivaldybėje susidarančio KA kiekio.

2.3.7. Atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Prognozuojama, jog Rietavo savivaldybėje toliau bus siekiama tikslo toliau mažinti sudeginamų ir pašalinamų atliekų, skatinant aktyvesnį perdirbimą / pakartotinį panaudojimą. Sutvarkomų atliekų kiekiai prognozuojami remiantis istoriniais tvarkymo duomenimis ir planuojamais pokyčiais atliekų tvarkymo sistemoje.

40 lentelė. Prognozuojamas sutvarkytas KA kiekis Rietavo savivaldybėje, 2021-2027 m.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA, t	853	976	990	1 003	1 012	1 019	1 026
Sudegintos KA, t	765	780	762	738	715	695	675
Pašalintos KA, t	159	100	91	82	74	64	55
Bendrai surinktas / sutvarkytas KA kiekis, t	1 777	1 857	1 842	1 823	1 800	1 778	1 756

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Atsižvelgiant į tai, kad namų ūkiuose sukompostuotas ar kitaip panaudotas KA kiekis (33 lentelė) didina skaičiuotiną perdirbtų atliekų kiekį ir priskaičiuojamas prie bendro susidariusių KA kiekio, atitinkamai perskaičiuojami prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai. Daromos prielaidos, kad visas rūšiuojamuoju būdu surenkamų atliekų pokytis (39 lentelė) padidins perdirbtų / panaudotų pakartotinai KA kiekį ir atitinkamai sumažins deginamų atliekų kiekį. 41 lentelėje pateikiamos pagal šias prielaidas koreguotos sutvarkomų atliekų kiekių prognozės.

41 lentelė. Prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai Rietavo savivaldybėje, 2023-2027 m.

	2023	2024	2025	2026	2027
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA, t (jšk. sutvarkytas namų ūkiuose)	1499	1550	1595	1635	1675
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA, proc. (jšk. sutvarkytas namų ūkiuose)	65	67	70	73	75
Sudegintos KA, t	725	665	608	556	505
Sudegintos KA, proc.	31	29	27	25	23
Pašalintos KA, t	91	82	74	64	55
Pašalintos KA, proc.	4	4	3	3	2
Bendras susidaręs KA kiekis, t	2314	2297	2276	2255	2235

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojama, kad perdirbtų / panaudotų pakartotinai atliekų dalis padidės nuo 65 proc. 2023 m. iki 75 proc. 2027 m., skaičiuojant nuo bendro Rietavo savivaldybėje susidarantių KA kiekio. Šalinamų KA kiekis palaipsniui mažės ir 2027 m. sudarys 2 proc.

2.3.8. Infrastruktūros plėtra

TINKAMŲ NAUDOTI ATLIEKŲ PRIĖMIMO PUNKTAI

Užtikrinant ir populiarinant žiedinės ekonomikos principus, Rietavo savivaldybėje planuojama plėsti tinkamų paruošti pakartotinai naudoti atliekų tinklą, įsteigiant tam skirtas priėmimo vietas (stoteles). Šiomis stotelėmis plečiamos „Daiktų platformos“ funkcijos ir suteikiamos galimybės perleisti daiktus surinkimo punktuose ir priėmimo vietose (stotelėse). Tinkamų paruošti pakartotinai naudoti atliekų priėmimo vietos (stotelės) būtų įrengiamos jau veikiančiose DGASA.

GERIAMO VANDENS STOTELĖS

Siekiant sumažinti plastikinę, stiklinę tarą, Rietavo savivaldybėje planuojama įdiegti geriamų vandens stotelių tinklą. Preliminariai būtų įrengta vandens stotelė savivaldybės traukos centre, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ar parkuose.

KONTEINERIŲ SKIRTŲ ANTRINĖMS ŽALIAVOMS, ŽALIOSIOMS ATLIEKOMS IR MKA PLĖTRA:

- Įsigyti ir išdalinti individualius maisto (virtuvės) konteinerius (pagal poreikį);
- Įsigyti ir išdalinti kompostavimo dėžes ir žaliųjų atliekų konteinerius (pagal poreikį);
- Įsigyti ir įrengti tekstilės atliekų konteinerius (pagal poreikį).

3. Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės

Planas ir jame numatytos priemonės yra dalis Regiono plano, patvirtinto Telšių regiono plėtros tarybos 2023 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. Nr. K/S-6.

42 lentelė. Plano įgyvendinimo priemonės

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹² , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1 tikslas. Vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių atliekų kiekį ir kenksmingų medžiagų kiekį žaliavose ir produktuose						
1.1 uždavinys. Skatinti vartotojus rinktis daugkartinius gaminius, naudoti produktus pakartotinai, remonto ir (ar) taisymo paslaugas						
1.1.1	Organizuoti viešinio kampanijas, skatinančias rinktis daugkartinius gaminius ir pakartotinai naudoti daiktus	Viešinio kompanijos (Straipsnių, informuojančių apie galimybes pakartotinai naudoti daiktus ir privalumus, publikavimas vietinėje spaudoje; pateikimas informacijos apie atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus, jų įgyvendinimą atliekų mažinimą, pakartotinį naudojimą, perdirbimą, panaudojimą energijai gauti), integruojant naują požiūrį apie atliekų prevenciją ir tvarkymą) publikavimas soc. tinkluose, internetinėse svetainėse, vietinėje spaudoje.	TRATC, Rietavo sav.	2023-2027 m.	1 200	SB lėšos, TRATC
1.1.2	Mokestinių lengvatų taikymas	Patvirtinti savivaldybės nustatomų mokesčių (NT, žemės) lengvatas asmenims užtikrinantiems pakartotiną produktų naudojimą.	Rietavo sav.	2023-2027 m.	-	-
1.2 uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją, tvarkyti šiukšles						
1.2.1	Organizuoti ir skatinti pilietines šiukšlių rinkimo iniciatyvas, įtraukiant šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius	Kasmetinės visuotinės akcijos „Darom“ organizavimas, kitos visuotinės akcijos ir talkos	TRATC, Rietavo sav.	2023-2027 m.	12 000	SB lėšos
1.2.2	Išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą	Pastatyti konteinerius (įrengti konteinerių aikšteles) ir / arba užtikrinti rūšiuojamąjį surinkimą (rūšiavimo šiukšliadėžės) viešose susibūrimo vietose	Rietavo sav.	2025-2027 m.	2 400	SB lėšos
		Įtraukti į atliekų surinkimo maršrutus	TRATC	2025 m.	-	-
1.2.3	Siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose	Įrengti geriamo vandens stotelę	Rietavo sav.	2027 m.	10 000	SB lėšos
1.2.4	Padangų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuri neegzistuoja, sutvarkymas	Surinkti ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas	Rietavo sav.	2023-2027 m.	2 400	SB lėšos

¹² Bendrų regioninių priemonių atveju, savivaldybei tenkanti išlaidų dalis skaičiuojama proporcingai savivaldybės valdomai TRATC nuosavybės daliai

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹² , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1.2.5	Skatinimas priduoti padangas įmonėms iš jų įsigyjant naujas padangas	Numatyti skatinimo priemones / programą įmonėms privalančioms surinkti padangas (arba jas pridodantiems gyventojams), siekiant sumažinti gamtoje išmetamų padangų kiekį	Rietavo sav.	2025 m.	-	-
1.2.6	Asbesto atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymas ir dalyvavimas tam skirtuose valstybinėse programose (pvz. Savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos ir kt.)	Surinkti ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas	Rietavo sav., TRATC	2023-2027 m.	3 000	SB lėšos
1.2.7.	Skatinimas dalyvauti programose ir keisti asbestinius stogus	Užtikrinti asbesto surinkimo programų vykdymą	Rietavo sav.	2023-2027 m.	-	-
1.2.9	Aprūpinti atliekų surinkimo priemonėmis visus atliekų turėtojus	Įsigyti nuosavybės teise visas atliekų surinkimo priemones (konteinerius)	Rietavo sav.	2023-2027 m.	60 000	SB lėšos
1.3 uždavinys. Užtikrinti maisto švaistymo prevenciją, skatinti maisto atliekų prevenciją						
1.3.1	Skatinti taupaus maisto vartojimo iniciatyvas mokyklų, darželių, darboviečių valgyklose, skatinant „švediško stalo“ principu grįstą maitinimą	„Švediško stalo“ principu grįsto maitinimo organizavimas švietimo įstaigose, nustatant atitinkamus reikalavimus maitinimo paslaugų teikėjams (konkurso metu)	Rietavo sav.	2023-2027 m.	-	SB lėšos
1.3.2	Įgyvendinti viešinio priemonės maisto švaistymo mažinimo ir maisto atliekų prevencijos, gyventojų maisto vartojimo įgūdžių ugdymo temomis	-	TRATC	2023-2027 m.	-	SB lėšos, TRATC
2 tikslas. Atskirti susidarymo šaltinyje atliekas, kurias būtų galima paruošti pakartotinai naudoti arba perdirbti						
2.1 uždavinys. Didinti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą ir atsakomybę atliekų rūšiavimo srityje						
2.1.1	Vykdyti viešinio kampanijas, skatinančias atliekų rūšiavimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų)	Nuosekliai mažinti "privalomų" pakėlimų skaičių, sudarant galimybes atliekas rūšiuojantiems gyventojams mokėti mažiau už MKA surinkimą	Rietavo sav.	2023-2027 m.	-	-
2.2 uždavinys. Gerinti atliekų rūšiavimo priemonių ir infrastruktūros prieinamumą						
2.2.3	Plėsti maisto (virtuvės) atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą, aprūpinant gyventojus atskirais rūšiavimo konteineriais ar kitomis priemonėmis, arba užtikrinti kompostavimą vietoje	Įsigyti ir išdalinti konteinerių ir kompostavimo dėžių; kolektyvinių aikštelių parengimas maisto (virtuvės) atliekų priėmimui	Rietavo sav.	2027 m.	26 400	ES lėšos, SB lėšos
		Maisto atliekų surinkimo atskiru srautu užtikrinimas	TRATC	2025 m.	30 000	SB lėšos
2.2.4	Žaliųjų atliekų ir kompostavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione	-	TRATC	2023-2027 m.	60 000	SB lėšos
2.2.5	Atliekų rūšiavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione (Maisto / virtuvės atliekos)	Kolektyvinių maisto / virtuvės atliekų surinkimo konteinerių įsigijimas ir įrengimas (daugiabučių namų kvartalų kolektyvinėse atliekų surinkimo konteinerių aikštelėse)	TRATC	2023-2027 m.	7 800	SB lėšos

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹² , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
2.2.6	Atliekų rūšiavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione (Antrinių atliekų surinkimo sistemos atnaujinimas)	Rūšiuojamųjų atliekų surinkimo priemonių atnaujinimas. Preliminariai atnaujinti 10 proc. konteinerių	TRATC	2023-2027 m.	13 296	TRATC, GIO
2.2.7	Plėsti buityje susidarančios tekstilės atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą	Preliminariai įsigyti ir įrengti konteinerių	TRATC	2023-2027 m.	8 400	TRATC
2.2.8	Plėsti buityje susidarančiųjų pavojingųjų ir stambiagabaričių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą	Įgyvendinti atliekų surinkimą apvažiuojamuoju būdu 4 kartus per metus	TRATC, Rietavo sav.	2025 m.	6 000	SB lėšos
3 tikslas. Skatinti paruošti atliekas naudoti pakartotinai						
3.1 uždavinys. Tikrinant, valant ar taisant atliekomis tapusius produktus ar jų sudedamąsias dalis paruošti taip, kad jie būtų vėl tinkami naudoti be pradinio apdirbimo						
3.1.1	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą, finansuoti jose vykdomas paruošimo pakartotinai naudoti veiklas	Įrengti tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietas (stoteles) esamose ir naujai įrengiamose DGASA	Rietavo sav., TRATC	2027 m.	25 000	TRATC, SB lėšos
3.1.3	Pakartotinas daiktų naudojimas savivaldybės kontroliuojamose įstaigose	Reklaminės akcijos organizavimas, parodant viešųjų įstaigų iniciatyvą pačioms pasiimti ir pakartotinai panaudoti daiktus iš įrengtų priėmimo vietų (stotelių), bent po 1 daiktą per metus	Rietavo sav.	2023-2027 m. (Kiekvienais metais)	-	-
4 tikslas. Naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti						
4.1 uždavinys. Skatinti paruošti atliekas perdirbti ir jas perdirbti						
4.1.1	Pakeisti teisės aktus, nustatant reikalavimus visuomenės sveikatos saugos, aplinkos apsaugos ir kitus saugos reikalavimus atitinkančių kompostinių įrengimui namų ūkiuose ir urbanizuotų vietovių bendruomenių daržuose arba įgyvendinti kitas žaliųjų atliekų tvarkymo priemones	-	Rietavo sav.	2023-2027 m.	-	-

Šaltinis: Parengta Konsultanto

4. Plano įgyvendinimo poveikis vietinės rinkliavos ar kitų įmokų dydžiui

Vietinė rinkliava yra pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimo šaltinis. Ir nors savivaldybės turi galimybių pasitelkti ir kitus finansavimo šaltinius arba dengti tvarkymo sąnaudas iš savivaldybių biudžetų, siekiant užtikrinti principo „teršėjas moka“ įgyvendinimą, vietinės rinkliavos dydžiai turėtų padengti visas KA tvarkymo sistemos sąnaudas. 2021 metais Rietavo savivaldybėje buvo fiksuojamas vietinės rinkliavos trūkumas, tačiau 2022 m. patvirtinus naujus rinkliavos dydžius ši situacija pasikeis. Plano priemonės, kurias numatoma įgyvendinti iš rinkliavos lėšų, nėra reikšmingos bendros rinkliavos mastu, be to didėjant gyventojų savimonei ir gerėjant rūšiavimui (tam dalinai prevenciniais tikslais ir naudojamos lėšos), atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos turi mažėti. Bendrai surenkamas MKA kiekis prognozuojama mažės tiek skaičiuojant vienam gyventojui, tiek ir sumine išraiška. Atskirai surenkamos maisto atliekos atitinkamai mažins MKA kiekį, jų surinkimo ir sutvarkymo kaštus, tačiau savo ruožtu gali šiek tiek padidinti dabartinius žaliųjų atliekų surinkimo kaštus (bus naudojama ta pati infrastruktūra).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos aplinko ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-123 patvirtintas „Pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugos teikimo būtinieji reikalavimai ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarties būtiniosios sąlygos“ nuo 2024 m. gamintojai ir importuotojai turėjo apmokėti 90 proc. atliekų surinkimo iš rūšiavimo kontenerių bei infrastruktūros priežiūros išlaidų, likę 10 proc. būtų dengiami iš komunalinių atliekų turėtojų įmokų, vadinasi didintų rinkliavos dydį. Tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nusprendė, kad ministras nustatė teisinį reguliavimą, nepagrįstą įstatymu, be to, toks įpareigojimas savivaldai prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui. Todėl tikėtina, kad ši nuoroda bus pakeista ir neturės įtakos rinkliavos dydžiui. Antrinių žaliavų surinkimas turėtų didėti skaičiuojant atliekas tenkančias vienam gyventojui, tačiau dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus bendrai surenkamas antrinių žaliavų kiekis iš esmės nesikeis, vadinasi ir sąnaudos išliks panašiam lygmenyje. Rūšiuojamojo surinkimo sąnaudas gali padidinti atskirai surenkama tekstilė, kurios surinkimas, prognozuojama neturės tiesioginės įtakos MKA mažėjimui, bent jau trumpuoju laikotarpiu.

Įtaką komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudoms, atitinkamai ir rinkliavos pakankamumui, gali turėti nuo 2023 m. įsigaliojantys Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos VERT nustatys regionines komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainas ir prižiūrės, kaip jos taikomos. Regioninė kaina bus nustatoma 3 metų laikotarpiui, ją sudarys RATC atliekų tvarkymo kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis, taip pat į ją bus įskaičiuota ir DGASA eksploatacijos sąnaudos. Regioninė atliekų tvarkymo kaina bus vienoda visoms regiono savivaldybėms, dėl to galimai keisis rinkliavos apskaičiavimo metodika. Visos plane numatomos priemonės, kurios bus finansuojamos iš TRATC nuosavų ir/arba skolintų lėšų gali amortizacinių sąnaudų dydžiu didinti atliekų tvarkymo sistemos būtinąsias sąnaudas ir atitinkamai veikti regioninę kainą. Tačiau šiuo metu įvertinti galimo regioninės kainos dydžio ar jo pokyčio nėra galimybės.

Į regioninę kainą nebus įskaičiuojamos komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų sąnaudos, kurios kartu sudaro apie 30 proc. atliekų tvarkymo sistemos sąnaudų ir taip pat yra dengiamos iš vietinės rinkliavos. Transportavimo sąnaudos savo ruožtu turi tendenciją didėti dėl bendros infliacijos, tačiau galutinį rezultatą lemia konkurencinė aplinka, kai atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikėjas yra parenkamas viešojo konkurso būdu.

5.

Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai

Plano įgyvendinimo rodikliai numatyti remiantis valstybiniu planu. Rekomenduojama šiuos rodiklius stebėti ir sekti kiekvienus metus, įvertinant reikalingus pokyčius strategijoje ir numatytose priemonėse. Regionui numatytos priemonės yra priskiriamos ir savivaldybių prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planams, atitinkamai atsižvelgiant į jų atliekų rinkimo, tvarkymo srautus, bei poreikius.

Už Plano stebėseną atsakingas TRATC ir Rietavo savivaldybės administracija. TRATC metiniuose pranešimuose teiks informaciją apie siekiamų kiekybinių rodiklių, bei uždavinių ir priemonių įgyvendinimą.

43 lentelė. Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai

Valstybinio plano punktas	Užduotis	Siekima reikšmė				
		2023	2024	2025	2026	2027
260.1. – 260.2.	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarancių komunalinių atliekų)	65	67	70	73	75
260.3.	Planuojamas šalinti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarancių komunalinių atliekų)	4	4	3	3	2
261.1.	Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarancių komunalinių atliekų)	48	51	53	55	56
261.2.	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000	Pagal poreikį				
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis butyje susidarantioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis	Pagal poreikį				
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas butyje susidarancias pavojingąsias atliekas	Užtikrinti galimybę atiduoti pavojingąsias atliekas DGASA ir atskiru surinkimu				
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų	1				
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą	Pagal poreikį				

Šaltinis: Parengta Konsultanto

TELSIŲ REGIONO
ATLIEKŲ TVARKYMO CENTRAS

**Smart
Continent**